

Archeologienota

Zaventem, J.F. Kennedylaan (ZARCP)

Deel 1: Verslag van Resultaten

Titel
Archeologienota Zaventem, J.F. Kennedylaan (ZARCP). Deel 1: Verslag van Resultaten

Auteur
Ben Terryn

Erkende archeoloog
BAAC Vlaanderen bvba
OE/ERK/Archeoloog/2015/00020

BAAC-Projectnummer
2025-0208

Plaats en datum
Evergem, 5 juni 2025

Reeks en nummer
BAAC Vlaanderen Rapport3094
ISSN 2033-6896

Wettelijk depot
KBR

© BAAC Vlaanderen bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

Inhoud

1	Beschrijvend gedeelte	1
1.1	<i>Administratieve gegevens</i>	<i>1</i>
1.2	<i>Juridisch kader en onderzoektraject</i>	<i>4</i>
1.3	<i>Aanleiding</i>	<i>4</i>
1.4	<i>Huidige situatie en geplande werken</i>	<i>5</i>
1.4.1	Huidige situatie.....	5
1.4.2	Geplande werken en bodemingrepen.....	6
1.5	<i>Randvoorwaarden</i>	<i>13</i>
2	Bureauonderzoek.....	14
2.1	<i>Werkwijze en strategie</i>	<i>14</i>
2.1.1	Onderzoeksdoelstelling.....	14
2.1.2	Onderzoeksvragen.....	14
2.1.3	Methoden en technieken	14
2.2	<i>Assessment</i>	<i>16</i>
2.2.1	Landschappelijk kader	16
2.2.2	Historisch kader	24
2.2.3	Cartografische bronnen.....	25
2.2.4	Orthofotografische bronnen.....	29
2.2.5	Archeologisch kader	32
2.3	<i>Synthese onderzoeksresultaten</i>	<i>38</i>
2.3.1	Datering en interpretatie onderzoeksterrein	38
2.3.2	Archeologische verwachting	38
2.3.3	Syntheseplan.....	39
2.4	<i>Besluit.....</i>	<i>40</i>
2.4.1	Potentieel op kennisvermeerdering.....	40
2.4.2	Afweging noodzaak verder vooronderzoek.....	40
2.4.3	Keuze onderzoeksmethode.....	40
2.4.4	Afbakening onderzoeksterrein.....	41
3	Samenvatting	43
4	Lijsten	44
4.1	<i>Figurenlijst.....</i>	<i>44</i>
4.2	<i>Plannenlijst.....</i>	<i>44</i>
4.3	<i>Tabellenlijst.....</i>	<i>44</i>
5	Bibliografie.....	46

1 Beschrijvend gedeelte

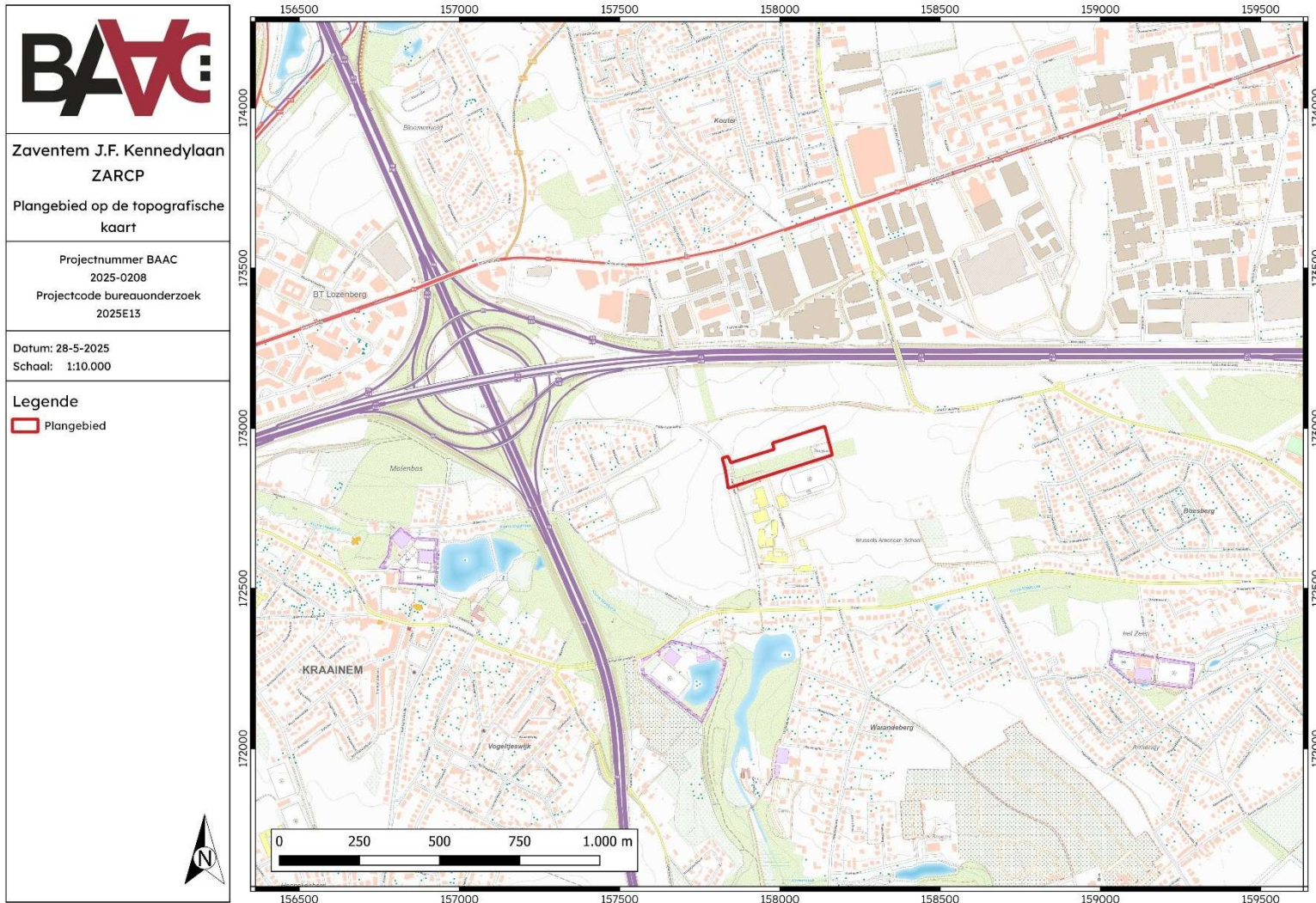
1.1 Administratieve gegevens

Naam site	Zaventem, J.F. Kennedylaan (ZARCP)		
Ligging	J.F. Kennedylaan 11, deelgemeente Sterrebeek, gemeente Zaventem, provincie Vlaams-Brabant		
Kadaster	Zaventem, Afdeling 04, Sectie A, Perceelnummer 70L2, 71B, 71D, 71F en openbaar domein		
Coördinaten	Noordwest:	x: 157825,44	y: 173006,02
	Noordoost:	x: 158163,42	y: 173006,02
	Zuidwest:	x: 157825,44	y: 172820,48
	Zuidoost:	x: 158163,42	y: 172820,48
Oppervlakte plangebied	28.323 m ²		
Oppervlakte geplande ingrepen	9.500 m ²		
Kartering gewestplan	Gebieden voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen (0200) Agrarische gebieden (0900)		
Projectnummer BAAC Vlaanderen	2025-0208		
Bureauonderzoek	Projectcode	2025E13	
	Erkende archeoloog	BAAC Vlaanderen bvba OE/ERK/Archeoloog/2015/00020	
	Betrokken actoren	Ben Terryn (archeoloog)	
	Betrokken derden	N.v.t.	

Alle in dit document gebruikte plannen zijn afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen¹ of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen², tenzij anders vermeld.

¹ GEOPUNT VLAANDEREN 2024 – administratief, historisch, orthofotografisch

² DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2025 – geografisch

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 28.05.2025)

Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 28.05.2025)

1.2 Juridisch kader en onderzoektraject

In het kader van het Onroerenderfgoeddecreet (decreet van de Vlaamse Regering 12 juli 2013) en het Onroerenderfgoedbesluit van de Vlaamse Regering van 16 mei 2014, is de eigenaar en gebruiker van gronden waarop zich archeologische waarden bevinden, verplicht deze waarden te behoeden en beschermen voor beschadiging en vernieling. Dit kan door behoud *in situ*, als de waarden ingepast kunnen worden in de plannen, of *ex situ*, wanneer de waarden onomkeerbaar vernietigd worden. Het doel van de archeologienota is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ* behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, het formuleren van maatregelen voor vervolgonderzoek waarbij het erfgoed *ex situ* wordt behouden.

Om vast te stellen of bij werkzaamheden archeologische waarden zullen worden vernietigd, is een archeologisch onderzoek nodig. In eerste instantie wordt een **bureauonderzoek** uitgevoerd. Op basis van bekende gegevens van bodemkaarten, uit cartografische en andere historische bronnen en eventueel voorgaand onderzoek in de directe omgeving van het plangebied wordt een inschatting gemaakt van het archeologisch potentieel van het plangebied. Indien uit deze desktopanalyse blijkt dat er een kans is op het aantreffen van archeologische waarden binnen het plangebied, kan het aangewezen zijn de gaafheid van het bodemprofiel en de aanwezigheid van archeologische indicatoren te onderzoeken middels een landschappelijk bodemonderzoek, een veldkartering en/of een geofysisch onderzoek. Deze onderzoeken maken alle deel uit van het **vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**. Indien op basis van de resultaten van alle nodige facetten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem niet voldoende informatie verzameld kan worden om een onderbouwde uitspraak te doen aangaande de beslissing tot behoud *in situ*, vrijgave of opgraving van het terrein, moet in een volgende fase een vooronderzoek met ingreep in de bodem worden uitgevoerd.

Het doel van het eventueel **vooronderzoek met ingreep in de bodem** is een archeologische evaluatie van het terrein. Dit houdt in dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd wordt en dat de potentiële impact van de geplande werken op de archeologische resten wordt bepaald. De hiervoor aangewezen methoden zijn archeologische boringen, proefputten en/of proefsleuven. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om een eventuele site *in situ* te behouden of, indien dit niet kan, het opstellen van een programma van maatregelen voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen) in de vorm van een opgraving. Het vooronderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk 4.0.

1.3 Aanleiding

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein zal door de initiatiefnemer een nieuwe elektriciteitspost gerealiseerd worden. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen (waaronder de nivellering van het terrein, de aanleg van nieuwe gebouwen en constructies voor de post en de aanleg van infrastructuur zoals een wadi, wegenis, groenzones en kabels) die qua omvang een directe bedreiging kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed. Eens het archeologisch bodemarchief aangetast of vernield wordt, betekent dit een onomkeerbaar informatieverlies.

De totale oppervlakte van het plangebied *Zaventem, J.F. Kennedylaan ZARCP* bedraagt ca. 28.323 m², de geplande bodemingrepen hebben een oppervlakte van 9.500 m². Het plangebied

valt buiten een beschermde archeologische site, ligt niet in een archeologisch vastgestelde zone en komt niet voor op de kaart met gebieden waarin geen archeologische waarden (meer) te verwachten zijn (GGA, gebieden geen archeologie).³ Daarnaast werden voor het plangebied en de directe omgeving geen waarden voor ‘beschermd onroerend erfgoed’ opgenomen in het Geoportaal.

Aangezien het plangebied op het gewestplan deels in een gebied voor gemeenschapsvoorzieningen en openbare nutsvoorzieningen (0200) en deels in Agrarisch gebied (0900) ligt, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen, waarop de vergunning betrekking heeft 28.323 m² bedraagt en de totale oppervlakte van de bodemingreep 9.500 m² bedraagt, is volgens het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 een archeologienota vereist. Deze archeologienota, waarvan akte genomen door het agentschap Onroerend Erfgoed, wordt bij de omgevingsvergunningsaanvraag gevoegd.

1.4 Huidige situatie en geplande werken

1.4.1 Huidige situatie

Op de meest recente orthofoto is te zien dat het plangebied een gemengd gebruik kent. Het noordelijke deel van het plangebied bestaat uit akkers. Het zuidelijke deel is in gebruik als recyclagepark en is deels verhard en bebouwd en deels bebost.

Figuur 1: Zicht op de ingang van het recyclagepark van de gemeente Zaventem aan de J.F. Kennedylaan.⁴

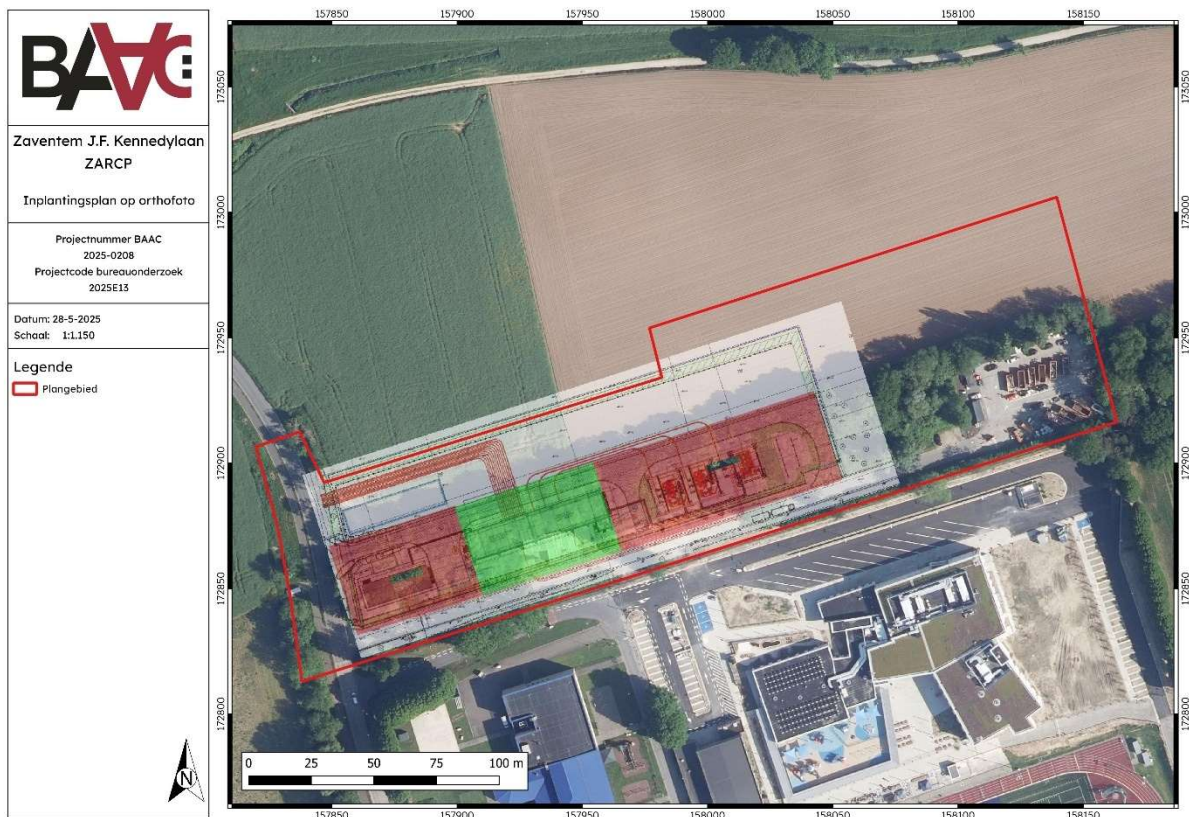
³ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2025a

⁴ GOOGLE 2025.

1.4.2 Geplande werken en bodemingrepen

Algemeen

De opdrachtgever plant op het terrein de aanleg van een nieuwe elektriciteitspost. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen, waaronder de nivellering van het terrein, de aanleg van nieuwe gebouwen en constructies voor de post en de aanleg van infrastructuur zoals een wadi, wegenis, groenzones en kabels. Hierbij worden eventueel in het plangebied aanwezige archeologische waarden mogelijk vernietigd. De aard en omvang van de ingrepen worden hieronder beschreven.

Plan 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting⁵ op orthofoto (digitaal; 1:1; 28.05.2025)

Nivellering

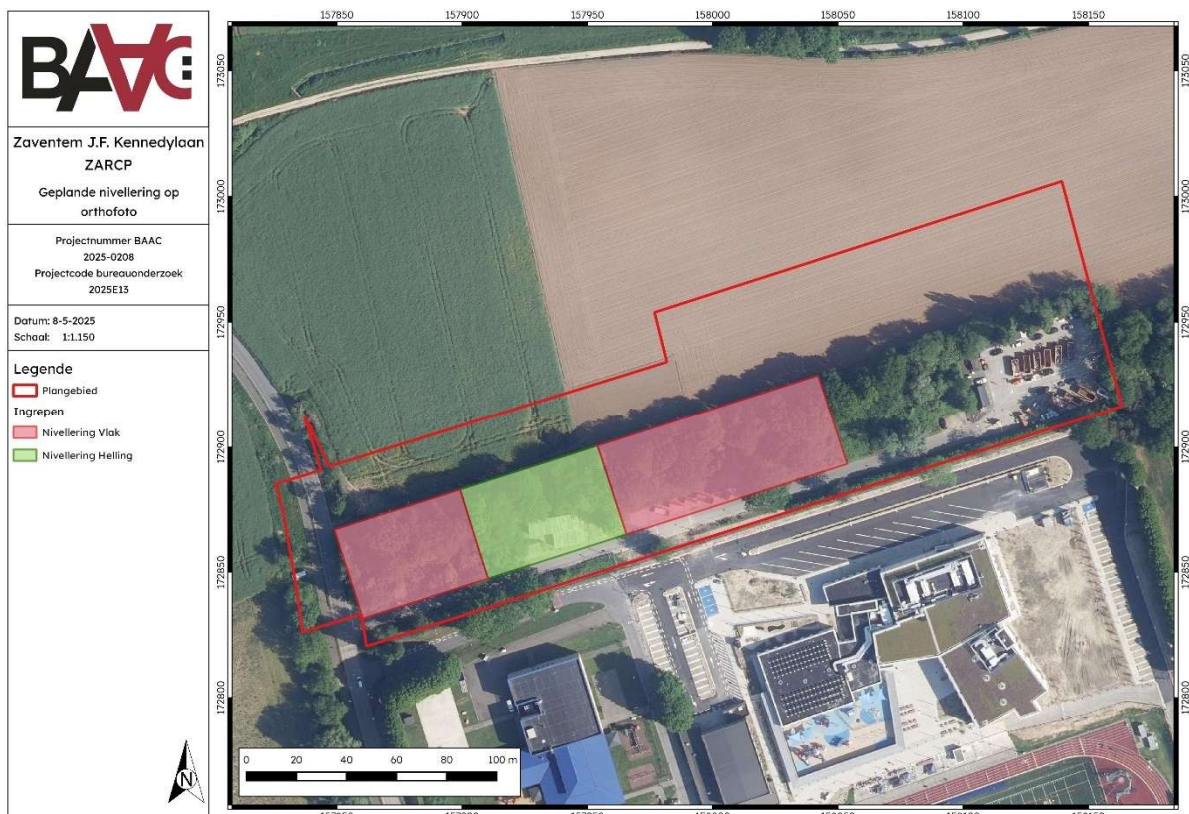
Omdat het terrein waar de post is gepland een natuurlijke helling kent (van ca. + 63,30 m TAW in het westen naar + 68,50 m TAW in het oosten) zal het terrein genivelleerd moeten worden in functie van de bouw van gebouwen en installaties. Er zal worden genivelleerd in drie aparte zones.

- In het westen van de post zal een oppervlakte van ca. 2000m² genivelleerd worden tot een hoogte van + 63,50 m TAW. Het huidige maaiveld loopt hier op van + 63,30 m TAW in het westen van deze zone naar maximaal + 64,00 m TAW in het oosten. In het uiterste westen zal er moeten worden opgehoogd om de nieuwe maaiveldhoogte te bereiken,

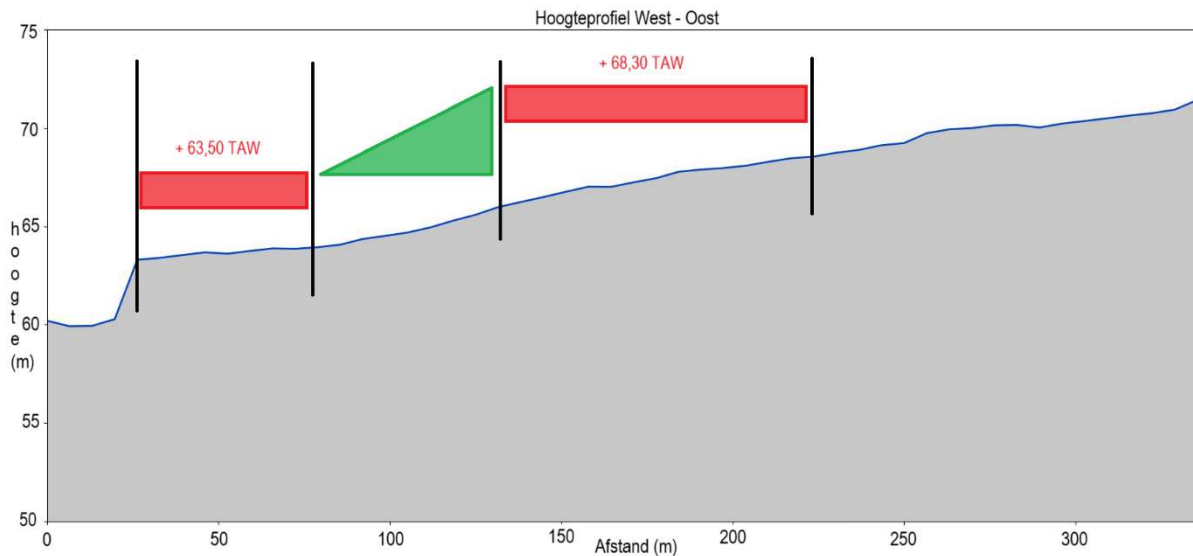
⁵ Plan aangebracht door initiatiefnemer.

in de rest van de zone zal er gemiddeld tussen ca. 0,30 en 0,50 m moeten worden afgegraven.

- In het oosten van het plangebied wordt een zone van ca. 3500 m² genivelleerd op een hoogte van + 68,30 m TAW. Het huidige maaiveld loopt hier op van + 66,00 m TAW in het westen van deze zone naar + 68,50 m TAW in het oosten. Om de nieuwe maaiveldhoogte te bereiken zal er in deze zone hoofdzakelijk moeten worden opgehoogd, in het westelijke deel zelfs met ongeveer 2,00 m. Enkel in het uiterste oosten van deze zal er een afgraving nodig zijn van maximaal 0,20 m.
- In de centrale zone van ca. 2160m² wordt genivelleerd onder een helling om zodoende het niveauverschil tussen de twee zones die hierboven beschreven staan te overbruggen, van + 63,50m TAW tot + 68,30 m TAW. In het westen van deze zone zal maximaal afgegraven worden met 0,50 m. In het oosten ervan zal opgehoogd moeten worden in functie van de nivellering.

Plan 4: Aanduiding van de geplande nivellering op orthofoto (digitaal; 1:1; 08.05.2025)

Figuur 2: Aanduiding van de geplande nivelleringszones op het hoogteprofiel van het plangebied.

Gebouwen en installaties

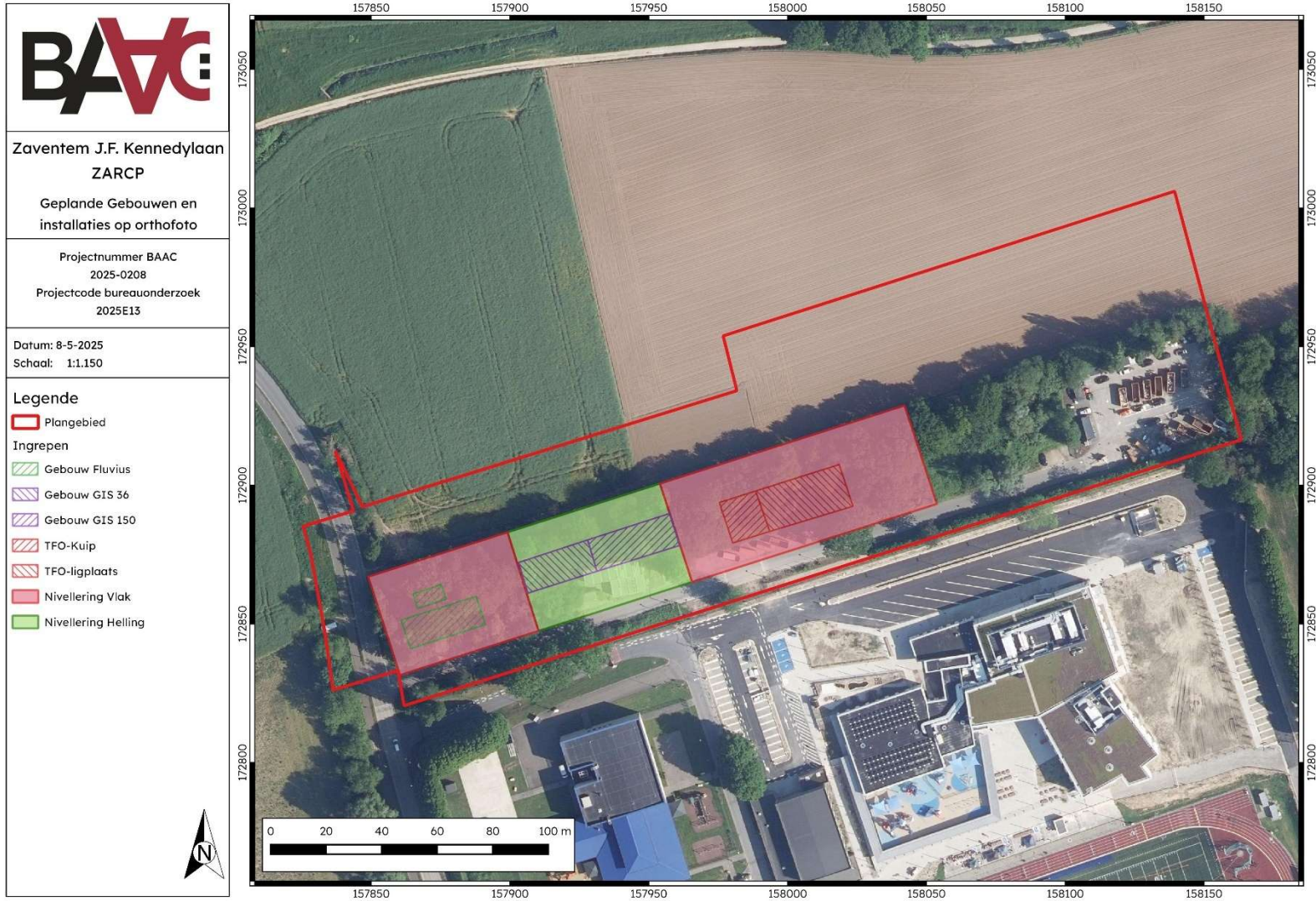
In de post worden verschillende gebouwen en transformatorvelden voorzien.

- In het westen van de post zullen twee gebouwen van Fluvius worden opgetrokken. In functie van deze gebouwen is een uitgraving nodig tot + 61,50 m TAW, ca. 2,00 m diep. De gebouwen hebben een oppervlakte van ca. 300 m² en ca. 60 m².
- Centraal in de post zijn twee GIS-installaties voorzien. Een 36KV installatie van ca. 300 m² groot en een 150KV installatie van ca. 375 m² groot. Voor de 36KV installatie is een uitgraving nodig tot + 62,10 m TAW, ongeveer 1,70-2,50 m diep, en voor de 150KV een uitgraving tot + 64,00 m TAW, ongeveer 0,60-2,00m diep.
- De transformatorvelden (TFO) situeren zich in het oosten van de post. Hier zijn een kuip van ca. 200 m² groot en een ligplaats van ca. 500 m² groot voorzien. De kuip wordt uitgegraven tot + 66,30 m TAW, ongeveer 0,50-1,50 m diep, en de ligplaats tot + 67,30 m TAW, maximaal 0,90 m diep.

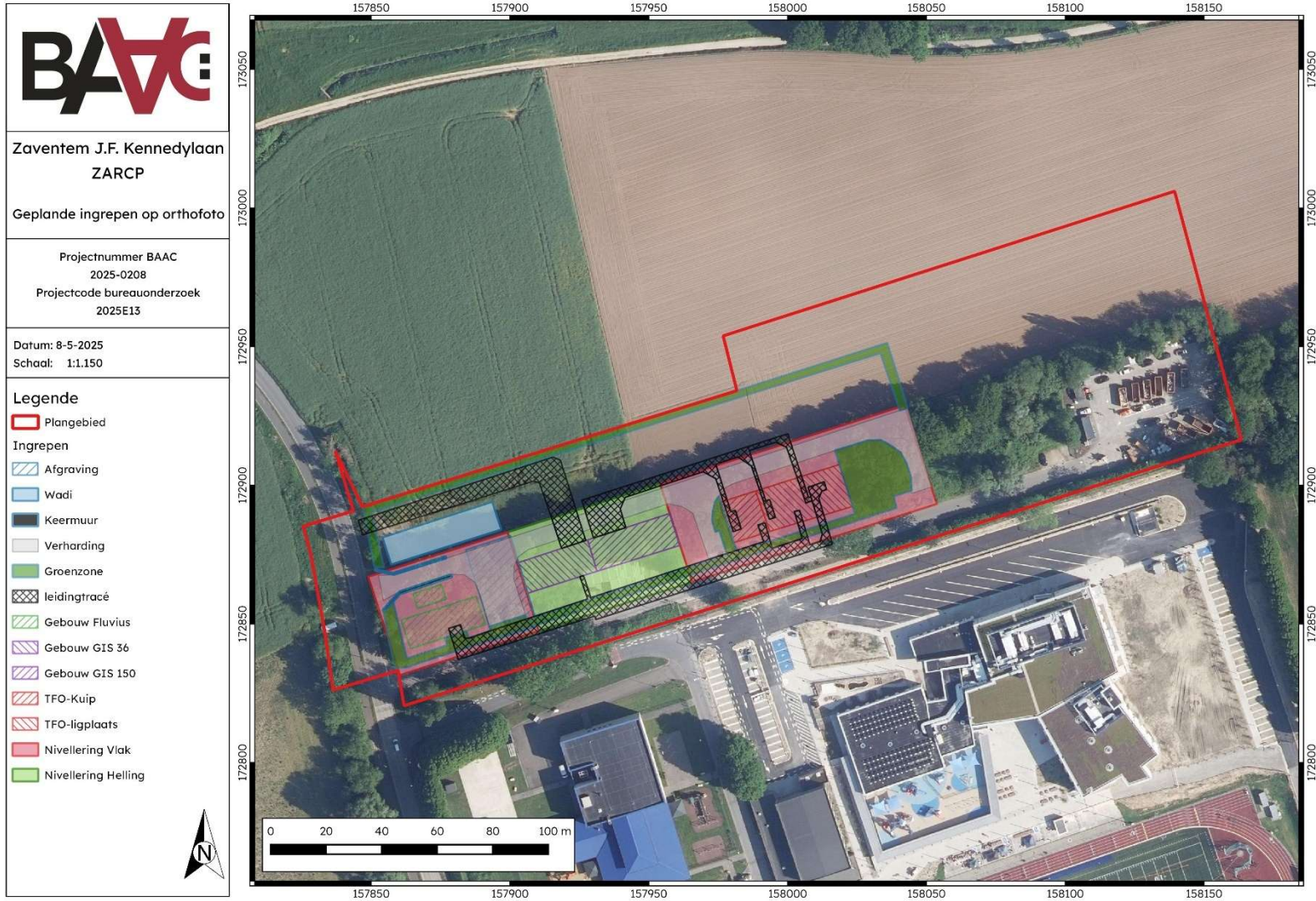
Overige ingrepen

- In het oosten van de post wordt nog een bijkomende afgraving voorzien van het terrein over een breedte van ca. 15 m (oppervlakte 575 m²). Het betreft een maximale uitgraving van 1,00m diep, tot + 63,50 m TAW.
- Ten noorden van de post is een wadi voorzien van ca. 430 m² groot die tot maximaal + 62,00 m TAW wordt uitgegraven, tussen 0,50 en 1,50 m diep.
- De inrit van de post is voorzien aan de J.F. Kennedylaan in het westen van de post. Omwille van de hellingsgraad van het terrein worden twee keermuren voorzien die tot maximaal 1,00m diep gefundeerd worden.
- In de post zal verharding worden voorzien. Het betreft in totaal een oppervlakte van ongeveer 1950 m². Aangezien deze verharding binnen de genivelleerde zones valt, zal de aanleg geen bijkomende verstoring teweegbrengen. Ook de aanleg van groenzones in de post en aan de randen (totaal ca. 1900 m²) zal geen of slechts een zeer beperkte verstoring teweegbrengen.

- Tot slot zullen er binnen de post nog verschillende leidingen worden aangelegd. Een groot deel bevindt zich binnen de zone die genivelleerd wordt of binnen de verstoringen van geplande gebouwen en installaties. Deze zullen sowieso geen bijkomende of slechts een beperkte verstoring teweegbrengen. Daarnaast zal er ook een aansluiting worden aangelegd die ten noorden van de wadi het station binnenkomt en van daaruit loopt naar de GIS-installaties. Dit kabeltracé is onderdeel van de omgevingsvergunning aanvraag maar het is geen planelement in de aanvraag. Aangezien de kabels worden aangelegd in een sleuf, kan worden aangenomen dat de verstoring hiervan beperkt is.

Plan 5: Aanduiding van de geplande gebouwen en installaties op de orthofoto (digitaal; 1:1; 08.05.2025) (digitaal; 1:1; 08.05.2025)

Plan 6: Aanduiding van alle geplande ingrepen op de orthofoto (digitaal; 1:1; 08.05.2025) (digitaal; 1:1; 08.05.2025)

Impactanalyse

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de verschillende geplande ingrepen en hun impactdiepte. Bij de geplande werken dient nog een buffer van 20 cm gerekend te worden. De buffer houdt rekening met eventuele compactie en lichte afwijkingen van diepte door onder andere werfverkeer, weersinvloeden, verandering in bodemsamenstelling, terreinherstel,... tijdens de geplande werken.

Tabel 1: Overzicht van de geplande ingrepen

INGREEP	OPPERVLAKTE	DIEPTE (INCLUSIEF BUFFER)
NIVELLERINGEN		
NIVELLERING WEST	2000 M ²	+63,50 M TAW 0,50 - 0,70 M + OPHOGING IN UITERSTE WESTEN
NIVELLERING OOST	3500 M ²	+ 68,30 M TAW VOORNAMELIJK OPHOGING, MAX 0,20 M IN UITERSTE OOSTEN
NIVELLERING IN HELLING CENTRAAL	2160 M ²	+ 62.10 M TAW MAX 0,70M IN WESTEN + OPHOGING OOSTEN
GEBOUWEN EN INSTALLATIES		
GEBOUWEN FLUVIUS	300 M ² / 60 M ²	+ 61.50 M TAW 2,20 M
GIS-INSTALLATIES (36KV EN 150KV)	300 M ² / 375 M ²	+ 62,10 M TAW / + 64,00 M TAW 1,90-2,70 M / 0,80-2,20 M
TRANSFORMATORVELDEN (TFO: KUIP EN LIGPLAATS)	200 M ² / 500 M ²	+ 66,30 M TAW / + 67, 30 M TAW 0,70-1,70 M / 0,50 M - MAX 1,10 M
OVERIGE INGREPEN		
AFGRAVING	575 M ²	+ 62,00 M TAW MAX 1,20M
WADI	430 M ²	+ 62,00 M TAW 0,90-1,70 M
KEERMUREN	LINEAIR SMALLE SLEUVEN	1,20 M
VERHARDING	1950	GEEN/BEPERKTE IMPACT
GROENZONES	1900 M ²	GEEN/BEPERKTE IMPACT
KABELS	LINEAIR SMALLE SLEUVEN	GEEN/BEPERKTE IMPACT

1.5 Randvoorwaarden

Vanwege het feit dat het terrein nog niet in eigendom is van de opdrachtgever betreft het hier een archeologienota met uitgesteld vooronderzoek. Dit houdt in dat het vervolgonderzoek zoals gesteld in het programma van maatregelen op een later tijdstip, na het in eigendom komen van de terreinen, uitgevoerd dient te worden.

2 Bureauonderzoek

2.1 Werkwijze en strategie

2.1.1 Onderzoeksdoelstelling

Een bureauonderzoek kadert binnen een archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem. Het archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek, het vaststellen van de aan- of afwezigheid van een archeologische vindplaats, zonder de mogelijk aanwezige archeologische resten wezenlijk aan te tasten. Het bureauonderzoek bereikt het doel van archeologisch vooronderzoek zonder ingreep in de bodem door de studie van gekende of ontsloten informatiebronnen.

2.1.2 Onderzoeksvragen

Volgende onderzoeksvragen zullen in dit bureauonderzoek behandeld worden:

- Wat zijn de gekende archeologische en historische gegevens en welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologische potentieel van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?
- Is er via archeologisch onderzoek of waarnemingen op aanpalende of nabijgelegen percelen reeds info beschikbaar over de dikte en de opbouw van het aanwezige bodemarchief?
- Zijn er archeologische waarden aanwezig binnen het onderzoeksterrein?

Indien er archeologische waarden aanwezig zijn binnen het onderzoeksterrein:

- Wat is de aard van deze waarden?
- Wat is de impact van de geplande bodemingrepen op deze waarden?

2.1.3 Methoden en technieken

Het doel van het bureauonderzoek is de formulering van een archeologische verwachting van de onderzoekslocatie. Deze verwachting wordt opgesteld op basis van gekende landschappelijke, geologische, archeologische, historische en geografische bronnen.

Een eerste stap bij het formuleren van een archeologische verwachting voor de onderzoekslocatie is deze te situeren binnen een breder landschappelijk kader. Hierbij wordt beroep gedaan op de gekende geografische en geologische bronnen en kaarten, afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen⁶ of het portaal Databank Ondergrond Vlaanderen⁷, tenzij anders vermeld.

Administratieve en geografische kaarten:

- GRB/kadasterkaart

⁶ GEOPUNT VLAANDEREN 2024 – administratief, historisch, orthofotografisch

⁷ DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN 2025 – geografisch

- Topografische kaart
- Orthofoto
- Digitaal hoogtemodel
- Tertiairgeologische kaart
- Quartairgeologische kaart
- Bodemkaart

De basis van de desktopstudie bestaat verder uit een historische studie van de onderzoekslocatie en zijn directe omgeving. Hierbij wordt de gekende archeologische en historische vakliteratuur over de onmiddellijke omgeving van het plangebied geconsulteerd.

Een bijkomende belangrijke bron van informatie is het historisch kaartmateriaal (afkomstig uit de catalogus van Geopunt Vlaanderen⁸). Op basis van deze oude kaarten kan een beeld worden gegeven van de evolutie van de bebouwing in het plangebied door de eeuwen heen, maar met dien verstande dat de draad slechts kan opgepikt worden vanaf het moment dat de eerste kaarten voor het gebied verschenen. Bovendien is de afwezigheid van bebouwing op deze kaarten geen garantie dat er niets geweest is. In de beginperiode van de cartografie werden voornamelijk grotere nederzettingen en belangrijke bouwwerken zoals stadsomwallingen, kerken, kloosters en kastelen weergegeven en was er geen of weinig aandacht voor de burgerlijke architectuur. Het was vaak niet de bedoeling om de huizen in detail of juist weer te geven. Pas vanaf de 19^e eeuw verschijnen de eerste gedetailleerde kadasterkaarten. Een concrete huisgeschiedenis is uit het cartografisch materiaal alleen niet af te leiden. De kaarten kunnen wel ondersteunend werken.

Volgende historische kaarten werden opgezocht en geanalyseerd:

- CAI-kaart⁹
- Villaretkaart
- Ferrariskaart
- Atlas der Buurtwegen
- Poppkaart
- Vandermaelenkaart

Er werden geen externe specialisten betrokken bij dit onderzoek en geen wetenschappelijke advisering ingewonnen bij derden.

⁸ GEOPUNT VLAANDEREN 2024 – administratief, historisch, orthofotografisch

⁹ CAI 2024

2.2 Assessment

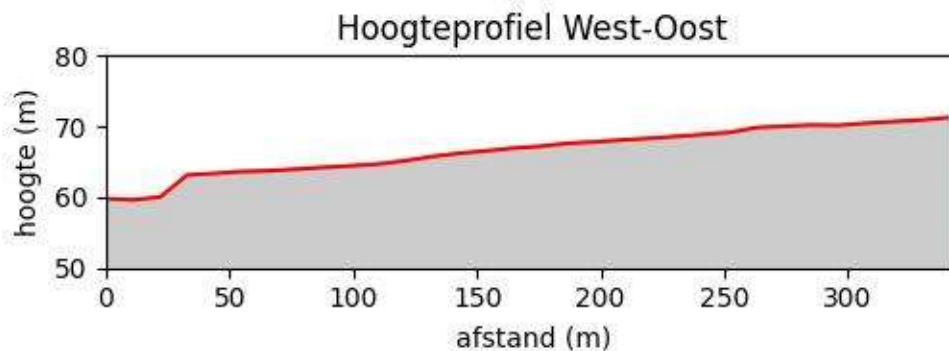
In dit hoofdstuk wordt een overzicht gegeven van de beschikbare kennis inzake bodemkunde, geomorfologie, historie, cartografie en archeologie met betrekking tot het plangebied en omgeving. Deze informatie vormt de basis voor de archeologische verwachting van het onderzoeksgebied.

2.2.1 Landschappelijk kader

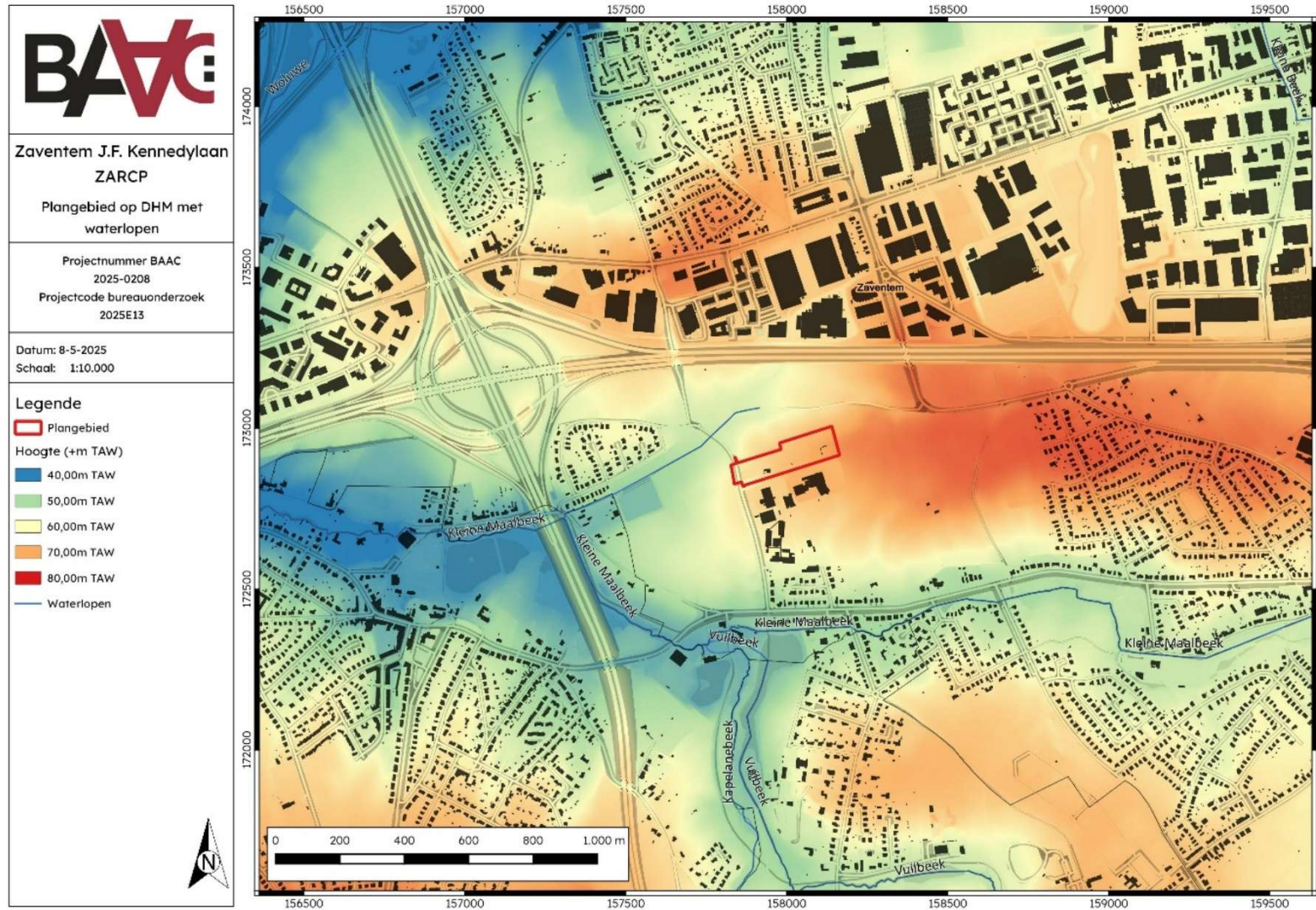
Topografische situering

De exacte locatie van het plangebied is weergegeven op de topografische kaart en de kadasterkaart (Plan 1 en Plan 2). Het plangebied is gelegen aan de J.F. Kennedylaan in het zuiden van de gemeente Zaventem (deelgemeente Sterrebeek), op ongeveer 1,5 km afstand van de dorpskern. Het situeert zich net ten zuidoosten van het verkeersknooppunt van de E40 autostrade en de Brussels ring (R0) in Sint-Stevens-Woluwe. Het plangebied ligt in een hoofdzakelijk agrarische gebied met verspreide bebouwing en enkele wegen zoals de Oude Keulseweg die ten noorden van het plangebied loopt. Binnen de grenzen van het plangebied is bebouwing en verharding aanwezig van het recyclagepark van de gemeente Zaventem en meteen ten zuiden ligt de campus van de Brusselse Amerikaanse School.

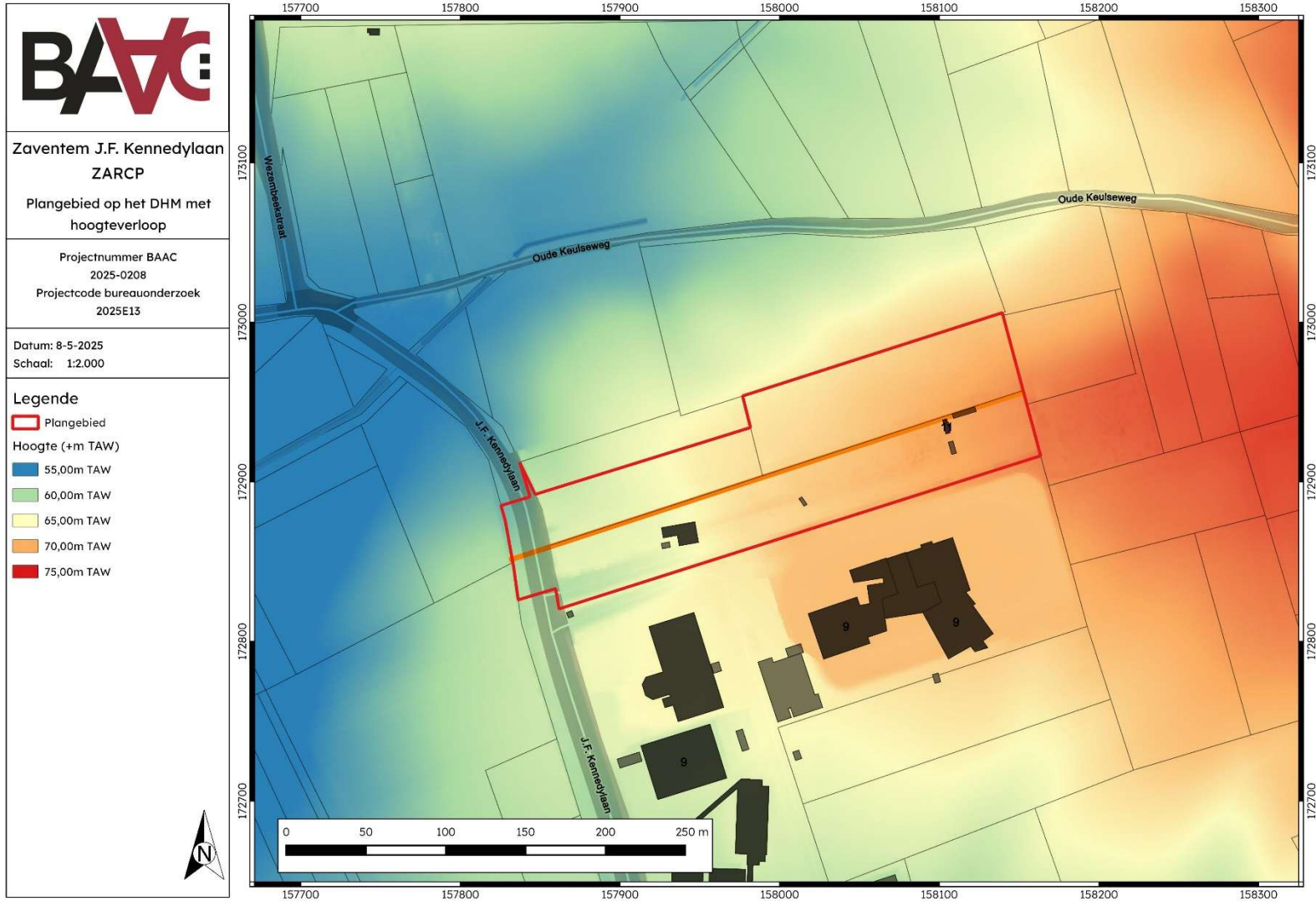
Het plangebied bevindt zich net ten noorden van de vallei van de Kleine Maalbeek en ligt op een helling. Het maaiveld binnen het plangebied loopt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) op van + 60,00 m TAW in het oosten naar + 71,00 m TAW in het westen. De ruimere omgeving van het plangebied bevindt zich volgens het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) tussen + 40,00 en + 80,00 m TAW.

Figuur 3: Hoogteverloop terrein

Plan 7: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 08.05.2025)

Plan 8: Plangebied en hoogteverloop op het DHM (digitaal; 1:1; 08.05.2025)

Landschappelijke situering

In geomorfologisch opzicht bevindt het plangebied zich op het Noord-Brabants plateau.¹⁰ Het Brabants plateau ligt op de rechterflank van de Zennevallei. Deze is duidelijk hoger en steiler dan de linkerflank. De topografie bestaat uit een sterk versneden reliëf, met diep ingesneden rivieren. Het hoogste punt bevindt zich ter hoogte van Sint-Genesius-Rode. Vanaf dit punt daalt het reliëf naar het noorden toe tot een hoogte van +25m TAW nabij Zaventem. Een dik en algemeen verspreid loessdek heeft echter de reliëfverschillen plaatselijk sterk afgezwakt. Het noordelijke deel van het Brabants plateau behoort tot het zandleemlandschap. Het is in feite een antropogeen landschap ten gevolge van de ontginning van zandsteenlagen.¹¹ Een deel van het Noord-Brabants plateau maakt deel uit van de leemstreek. Dit geldt ook voor de regio waar Zaventem gelegen is.

Paleogeen en neogeen (tertiair)

Het plangebied wordt hoofdzakelijk gekenmerkt door afzettingen van de Formatie van Lede. Enkel in het uiterste zuidoosten komen afzettingen voor van de Formatie van Maldegem (Plan 8). Ten westen komen afzettingen voor van de Formatie van Brussel.

- De bodem ter hoogte van de formatie van Lede bestaat uit lichtgrijs fijn zand met soms kalksteenbanken. De bodem is kalkhoudend, fossielhoudend (o.a. Nummulites variolarius), soms glauconiethoudend, en bevat basisgrind.
- De ondergrond ter hoogte van de formatie van Maldegem bestaat uit grijze afwisseling van fijn zand en klei die geleidelijk in elkaar over gaan. De afzettingen zijn glauconiethoudend, sterk glimmerhoudend met onderaan klei. Ze zijn tevens ook zandhoudend.
- De formatie van Brussel bestaat uit beekgrijs fijn zand dat kalkhoudend en soms fossielhoudend is en waarin kiezel- en kalkzandsteenbanken voorkomen.

Quartair

Op de quartairgeologische kaart met schaal 1:50.000 is het plangebied in het oostelijk deel gekarteerd als profieltype 17 en in het westen als profieltype 18 (Plan 10).

Profieltype 17 wordt gekenmerkt door Laat-Weichseliaan eolisch leem op het Pre-Quartair substraat. Dit leem wordt beschreven als een gele, kalkrijke loess. In droge omstandigheden is de leem vaak poederig of broos. Verschillende kenmerken, zoals gelaagdheid binnen het leempakket en intercalaties van oudere herwerkte sedimenten wijzen erop dat de leem behoort tot het Lid van Brabant. Dikwijls wordt de basis van dit pakket gekenmerkt door een typische horizont, met name de Bodem van Kesselt. De dikte van dit pakket is erg variabel en kan een dikte van 10 m overschrijden.¹²

Profieltype 18 is grotendeels gelijkaardig aan profieltype 17, alleen komt er aan de basis van het Laat-Weichseliaan eolisch leem nog een diachroon zandige faciës voor bovenop het onderliggende Pre-Quartair substraat. Het zandige materiaal sedimenteerde na afspoelen en/of massabeweging langs hellingen. Het bestaat vooral uit materiaal van het onderliggende substraat, uitgezonderd de grindhoudende elementen.¹³

¹⁰ DE MOOR & MOSTAERT 1993.

¹¹ BAEYENS & DUDAL 1958.

¹² SCHROYEN 2003.

¹³ SCHROYEN 2003.

Bodem

Op de bodemkaart van Vlaanderen is de bodem in het plangebied grotendeels gekarteerd als Aba1, in het noorden zijn enkele kleinere delen gekarteerd als ApB. In de omgeving komen nog variaties voor op bodemtype Aba, zoals sAba en Aba1(b), en bodemtypes Abp en Abp(c) (Plan 11)

Bodemserie Aba bestaat uit leem dat droog en niet-gleyig is. De bodem heeft een textuur B-horizont of een B-horizont met een weinig duidelijke kleur. De serie Aba, ontwikkeld in het Pleistocene lössdek, vertoont onder de A-horizont een aan klei en sesquioxiden aangerijkte textuur B-horizont. De bouwvoor is een donkerbruine, homogene humushoudende leem.¹⁴ Bodemtype Aba1 bevat een dunne A-horizont, die minder dan 40cm is. Type Aba1(b) wijst op een variant met dunne A horizon (minder dan 0,4 m) en een gevlekte textuur van de B horizon. Type sAba wijst op een variant met een zandsubstraat op een geringe diepte.¹⁵

Bodemtype AbB bestaat uit droge en niet-gleyige leembodems met een textuur B of structuur B horizon. Algemeen komen deze bodems voor in colluviale droge leemdepressies. Ze bestaan uit leemmateriaal dat geërodeerd is van de hoger liggende plateaugronden.¹⁶ Het Abp bodemtype heeft geen profielontwikkeling en het Abp(c)- bodemtype verwijst naar een variant met profielontwikkeling, met name een bedolven textuur B horizon op minder dan 0.80 m diepte.

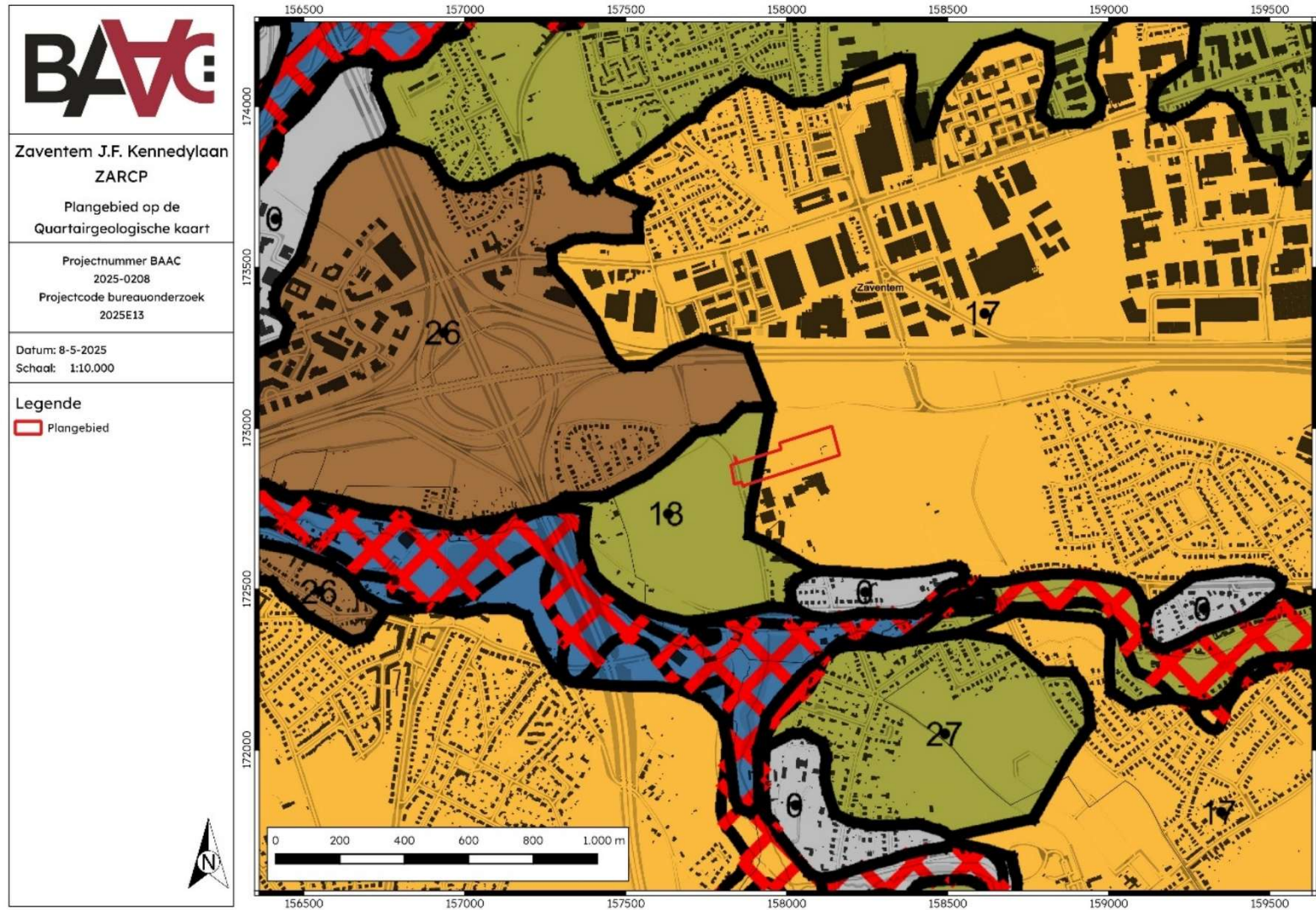
¹⁴ VAN RANST & SYS 2000.

¹⁵ BAEYENS & DUDAL 1958.

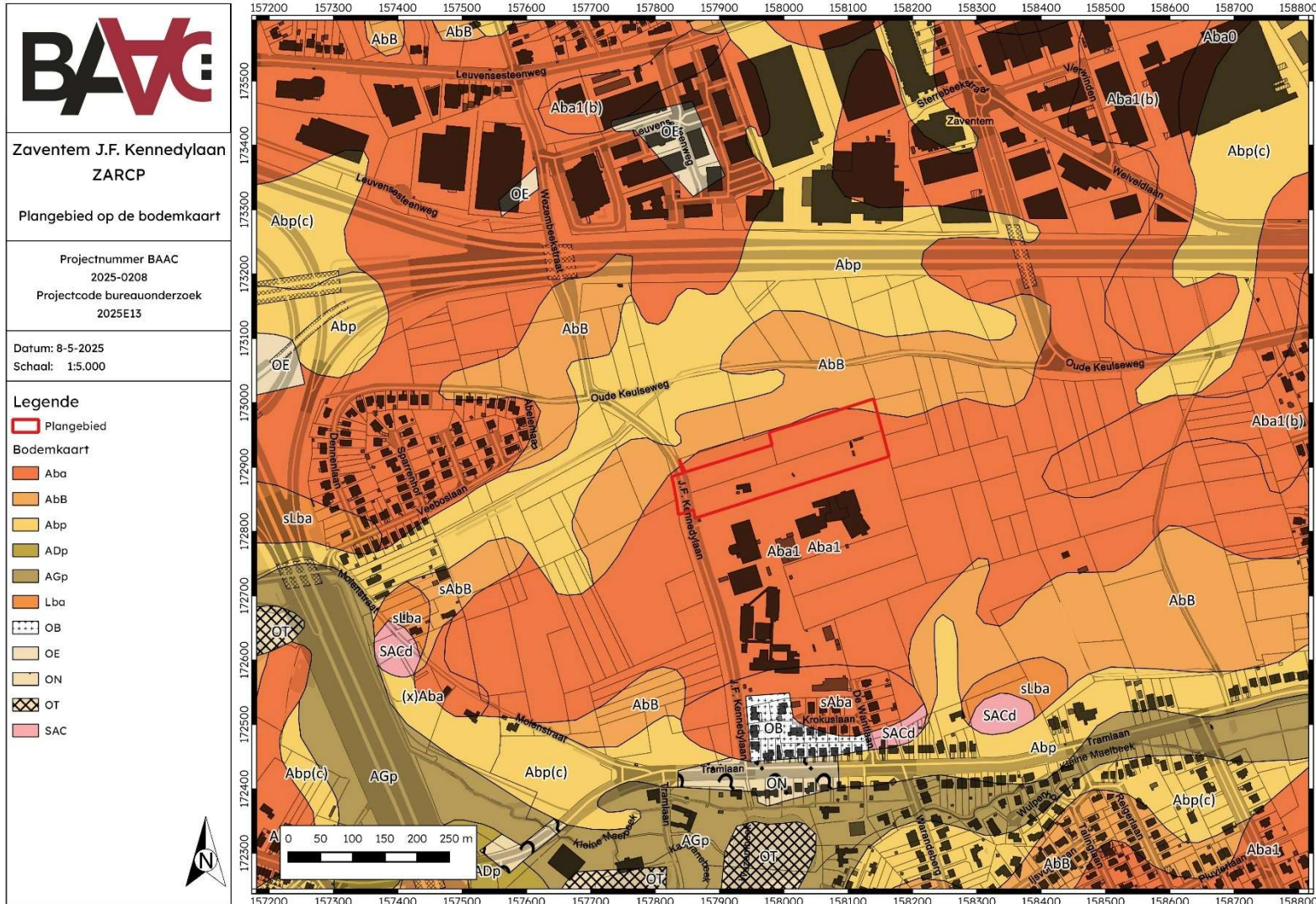
¹⁶ VAN RANST & SYS 2000.

Plan 9: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (digitaal; 1:50.000; 08.05.2025)

Plan 10: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000 (digitaal; 1:50.000; 08.05.2025)

2.2.2 Historisch kader

Zaventem maakt deel uit van de gelijknamige fusiegemeente. Ze is vooral gekend door de aanwezigheid van de nationale luchthaven en de ligging nabij de Brusselse Ring.¹⁷ Het plangebied ligt aan de zuidelijke rand in deelgemeente Sterrebeek.

Verscheidende archeologische vondsten verwijzen naar menselijke aanwezigheid in Zaventem vanaf het neolithicum en de Romeinse periode.¹⁸ De literatuur verwijst naar ontdekkingen in het begin van de 16de eeuw van een Gallo-Romeins graf of tumulus en er werden ook Romeinse sporen aangetroffen in het centrum van Zaventem. Ook in deelgemeente Sterrebeek dateren de oudste vondsten uit de prehistorische periode, namelijk enkele silexen op de Tuytenberg en aan Voskapel.¹⁹ Ook werden er vondsten gedaan uit de Romeinse periode langs de Oude Keulseweg, net ten noordoosten van het plangebied. Deze weg gaat terug op een oude Romeinse weg die de verbinding vormde tussen Leuven en Brussel, als aftakking van de Romeinse baan Keulen - Brugge. Op een perceel tussen de Zavelstraat en de Oude Keulseweg vond men in 1959 een Romeinse muntschat daterend van 211 tot 253. Langs deze baan bevonden zich de twee belangrijkste gehuchten of woonkernen (Oude Baan en Voskapel) van Sterrebeek buiten de eindelijke dorpskern. In de 18de eeuw zal de baan aan belang verliezen door de aanleg van de nieuwe steenweg tussen Brussel en Leuven. Doorheen het centrum van Sterrebeek loopt nog een tweede Romeinse verbinding, namelijk de Oude Waalse baan (nu Waalsestraat).

Rond de 10de eeuw was Zaventem in de handen van de abdij van Nijvel. De dorpskom ontstond nabij de Kleinebeek, op de kruising van twee belangrijke verbindingswegen, enerzijds de verbinding tussen Vilvoorde en Tervuren (huidige Vilvoordelaan) en anderzijds de verbinding tussen Brussel en Erps (huidige Hoogstraat en de Woluwestraat). De kerk lag centraal en gaf aanleiding tot het ontstaan van een typisch rondorp.

De (deel)gemeenten in de omgeving van het plangebied verschijnen voor het eerst in historische bronnen vanaf de 11de en 12de eeuw. De oudste vermelding van Zaventem (Saventa) dateert uit 1117, terwijl die van Sterrebeek (Stertbeke) dateert uit 1173 waarbij de verschillende goederen in Sterrebeek van de priorij van Vorst beschreven staan. In de 12de eeuw was Lambertus de Craynhem heer van Zaventem. Belangrijke grondbezitters op dat ogenblik waren onder meer de abdij van Vorst en Kortenberg. Na tijdelijk in het bezit geweest te zijn van de familie de Wanghe kreeg ridder Hendrik van der Meeren de heerlijkheid Zaventem in zijn bezit. Het geslacht van der Meeren bleef eigenaar tot 1605. Ten noordoosten van Zaventem lag oorspronkelijk het Saventerlo, een groot bosrijk domein dat zich uitstreekte over Zaventem, Nossegem, Melsbroek, Steenokkerzeel, Machelen en Diegem. Het maakte deel uit van de jachtwarande van de hertogen van Brabant. De ontbossing van dit gebied vond grotendeels plaats in de 17de eeuw.²⁰

Zaventem bleef tot ver in de 19de eeuw hoofdzakelijk een landbouwgemeente, maar de huidige industriële activiteiten vinden hun oorsprong in een ver verleden. Al zeker vanaf de 13de eeuw werden bijvoorbeeld diverse watermolens opgericht, die later omgebouwd werden tot papierfabrieken.²¹ Tijdens de 18de eeuw werden te Zaventem en omgeving verschillende 'scheysputten' ontgonnen, waar de Lediaanse zandsteen in de ondergrond aanwezig was. Naast het werk in de steengroeven bloeide ook de papierindustrie. De oorspronkelijke

¹⁷ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2025; Zaventem.

¹⁸ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2025; Zaventem.

¹⁹ INVENTARIS ONROEREND ERFGOED 2025; Sterrebeek.

²⁰ IOE 2023.

²¹ IOE 2023.

papiermolens werden in de tweede helft van de 19de eeuw gemechaniseerd.²² De inplanting van de luchthaven op de plaats van het vroegere Saventerlo was van cruciaal belang voor de verdere ontwikkeling van Zaventem. Er ontstond daardoor immers een sterke toename van werkgelegenheid. Vanaf de jaren '60-'70 van de vorige eeuw kende Zaventem een opmerkelijke expansie van semi-industriële activiteiten en de daarmee gepaarde bevolkingsgroei.²³

Wat de ondergrond betreft is vooral de aanwezigheid van de Lediaanse zandsteen van groot belang voor de omgeving; tot ver in de 19de eeuw treffen we in Zaventem en het naburige Steenokkerzeel en Diegem zandsteengroeven aan die aan de basis liggen van het veelvuldige voorkomen van witte zandsteen in alle mogelijke bouwprogramma's. De beste steen werd gebruikt in de architectuur; de minderwaardige steen werd onder meer gebruikt voor het kasseien van straten.

2.2.3 Cartografische bronnen

Villaret (1745-1748)

Op de Villaretkaart (Plan 12) is de Oude Keulseweg, net ten noordoosten van het plangebied, aangeduid als de oude weg tussen Brussel en Leuven (*Vieux chemin de Bruxelles a louvan*). Deze weg gaat dus terug op een oude Romeinse weg die de verbinding vormde tussen Leuven en Brussel, als aftakking van de Romeinse baan Keulen - Brugge. Een klein stukje van de voorloper van de J.F. Kennedylaan is ook nog zichtbaar als een aftakking van de Oude Keulseweg. Verder zijn verschillende dorpskernen zichtbaar in de omgeving, Sterrebeek ten oosten, Craenhem ten zuidwesten en Zaventem ten noorden.

Ferraris (1771-1778)

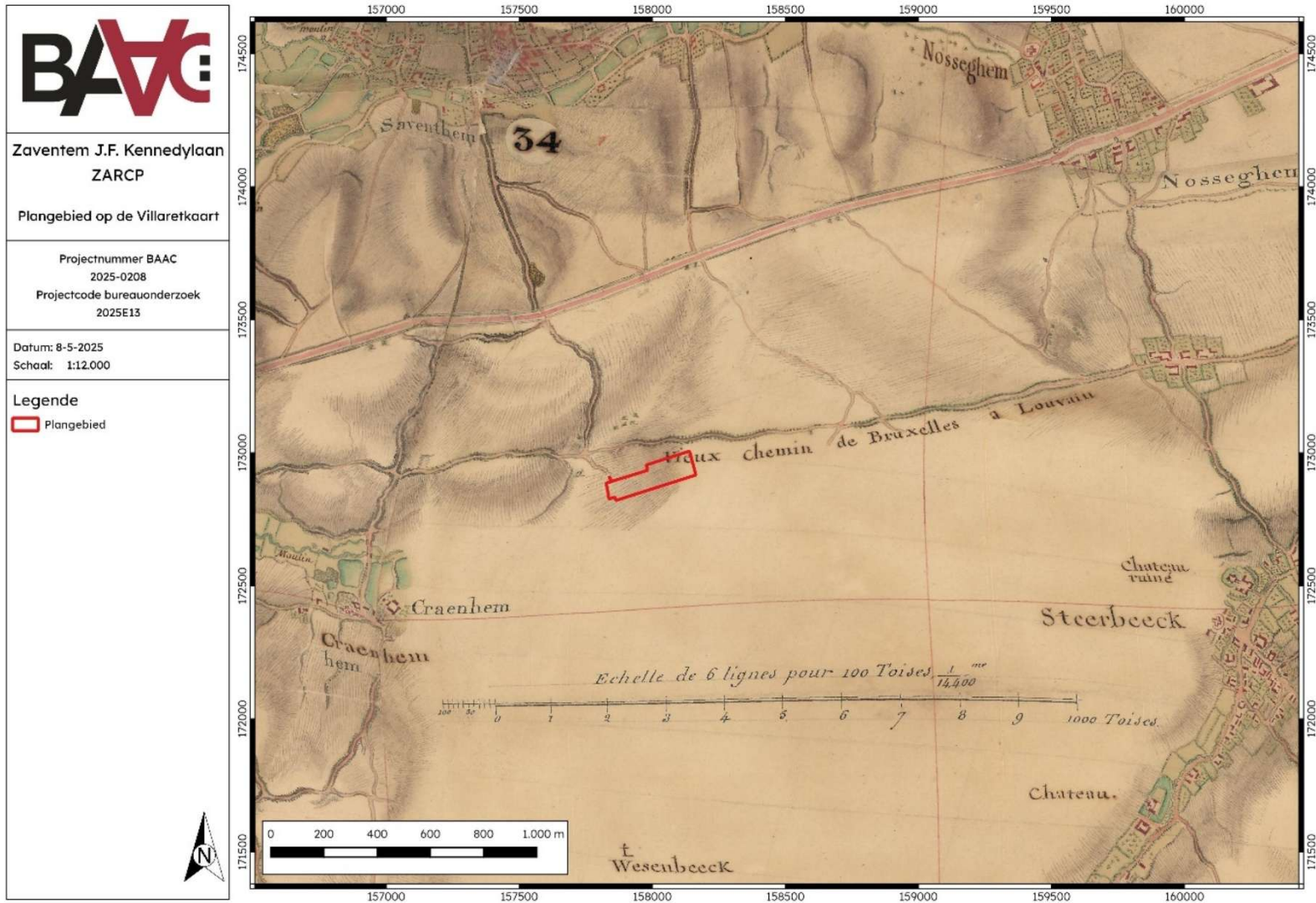
De Ferrariskaart (Plan 13) geeft een gelijkaardig beeld als de kaart van Villaret. De Oude Keulseweg en de voorloper van de J.F. Kennedylaan zijn zichtbaar ten noorden en westen van het plangebied. Ten zuiden is de vallei en loop van de Kleine Maalbeek gelegen. Ook de verschillende dorpskernen in de omgeving zijn zichtbaar. Daartussen zijn landbouwgronden gelegen met slechts sporadisch bewoning. In het plangebied komt geen bewoning voor.

Vandermaelen (1846-1854), Atlas der Buurtwegen (1843-1845) en Popp (1842-1879)

Op de Vandermaelenkaart, de Atlas der Buurtwegen (Plan 14) en de Poppkaarten verandert er weinig aan de situatie in de omgeving van het plangebied ten opzichte van de Ferrariskaart. Het wegennet blijft gelijkaardig en de omgeving tussen de dorpskernen blijft landbouwgebied. Binnen het plangebied komt nog steeds geen bebouwing voor. Op de Atlas der Buurtwegen en de Poppkaart is wel de percelering weergegeven, die nog grotendeels overeenkomt met de huidige.

²² IOE 2023.

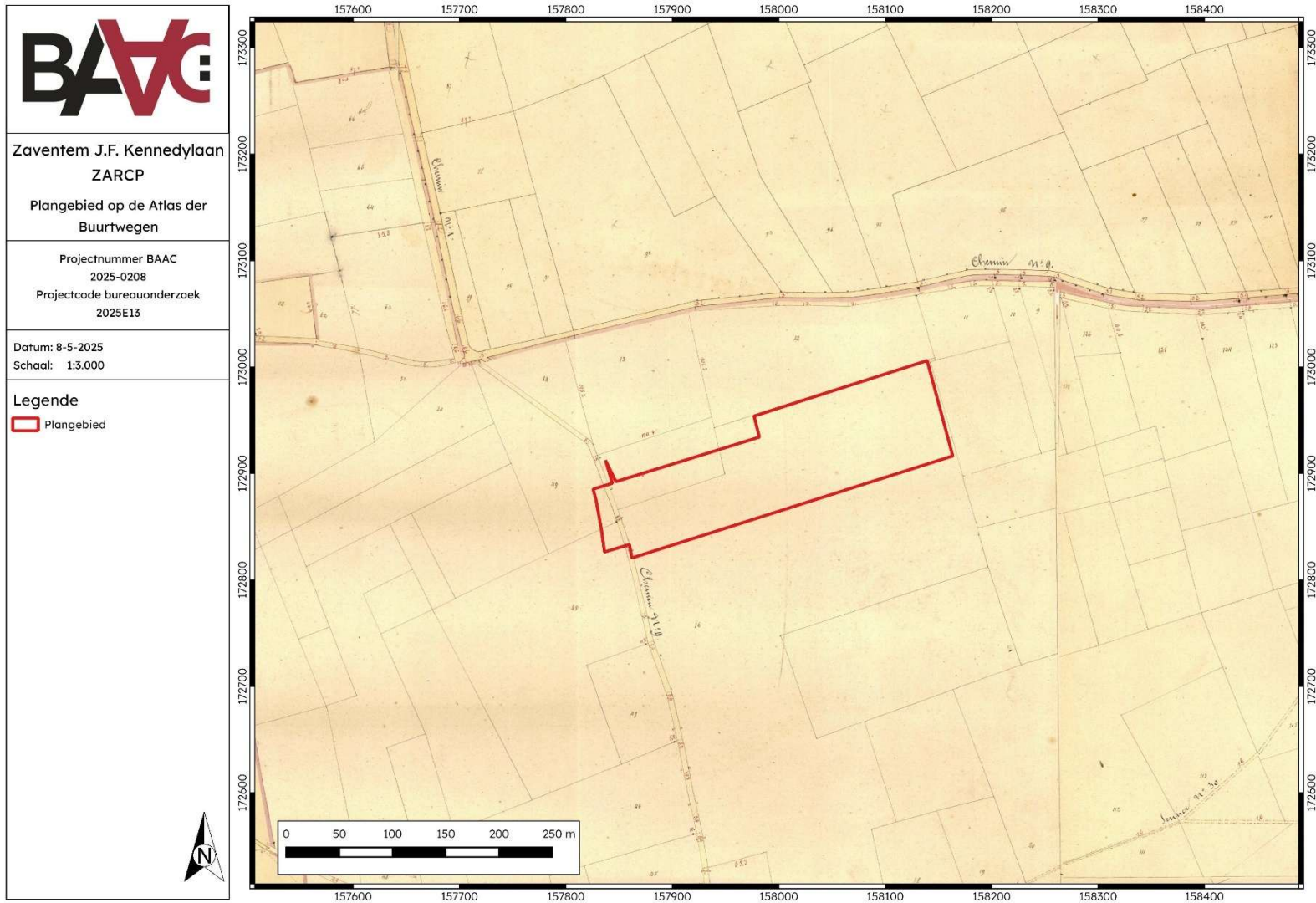
²³ IOE 2023.

Plan 12: Plangebied op de Villaretkaart (analoog; onbekend; 08.05.2025)

Plan 13: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:25.000; 08.05.2025)

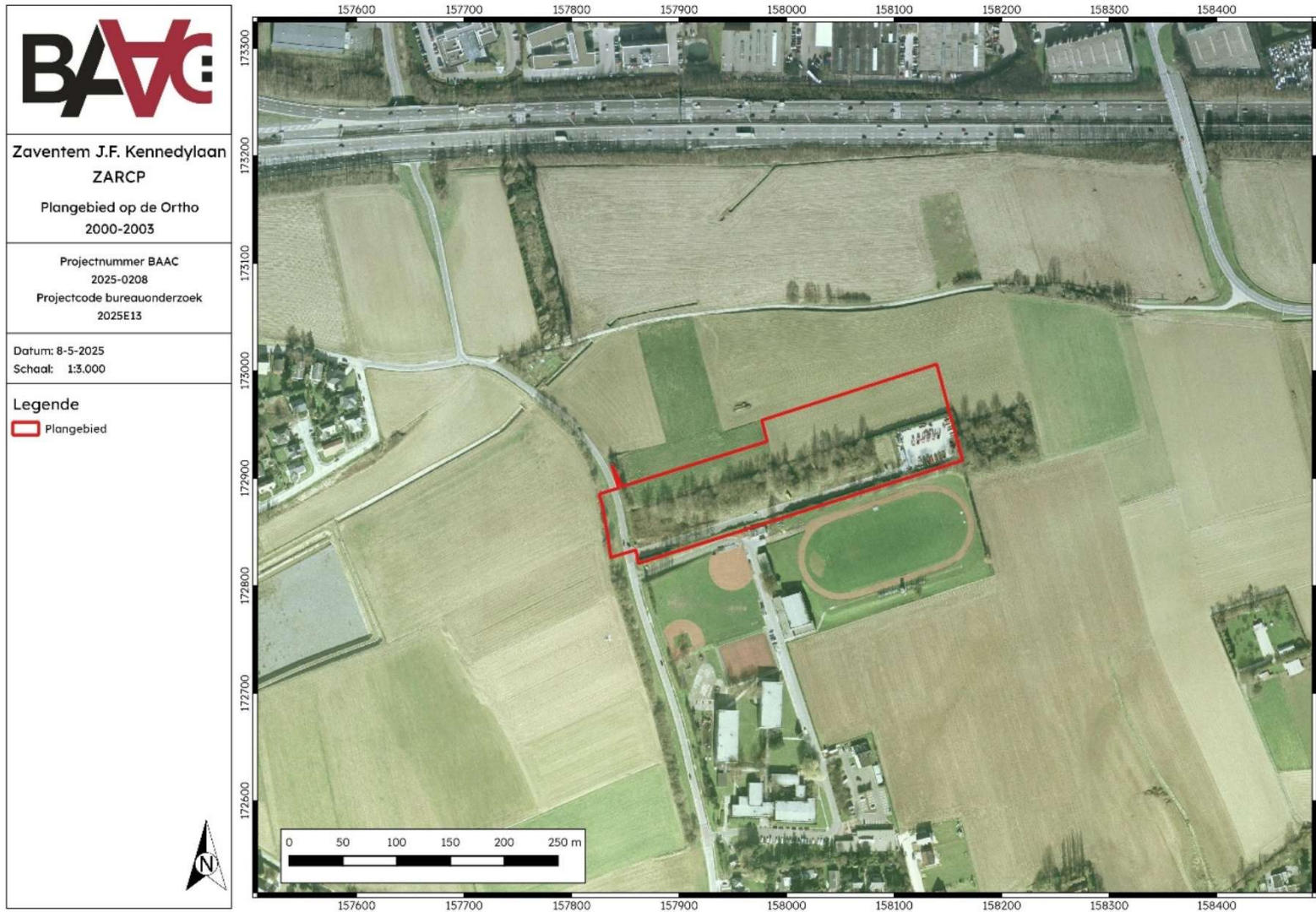
Plan 14: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (analoog; 1:2500; 08.05.2025)

2.2.4 Orthofotografische bronnen

Op onderstaande orthografische foto's uit 1971 en 2000-2003 is een evolutie in bebouwing zichtbaar in en meteen ten zuiden van het plangebied (Plan 15 en Plan 16). De orthografische foto van 1971 toont aan dat het onderzoeksterrein deels als landbouwgebied werd gebruikt en deels is bebost. Ten zuiden van het plangebied zijn de sportvelden en de gebouwen van de Brusselse Amerikaanse School zichtbaar die eind jaren '60 van de 20ste eeuw werd opgericht. Op de orthografische foto van 2000-2003 is te zien dat het recyclagepark van de gemeente werd aangelegd binnen het plangebied. De campus van de Brusselse Amerikaanse School is verder uitgebreid.

Plan 15: Plangebied op de Orthofoto van 1971 (digitaal; 1:1; 08.05.2025)

Plan 16: Plangebied op de Orthofoto van 2000-20003 (digitaal; 1:1; 08.05.2025)

2.2.5 Archeologisch kader

Centrale Archeologische Inventaris

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) is een databank van archeologische vindplaatsen in Vlaanderen. Dit overheidsinstrument helpt een inschatting maken over het archeologisch potentieel van het plangebied. Voor het plangebied aan de J.F. Kennedylaan te Zaventem zijn geen volgende archeologische waarden gekend (Plan 17).²⁴ Rondom het projectgebied (straal van 1,5km) werd wel een aantal meldingen teruggevonden. (Tabel 2):

Meteen ten zuiden, grenzend aan het plangebied zijn twee CAI-meldingen aanwezig (CAI 223591 en 225242). Het betreft de uitvoer van proefsleuvenonderzoeken op de terreinen van de Brusselse Amerikaanse School. Daarbij werden naast enkele recentere perceelsgreppels (19de-20ste eeuw) echter geen archeologisch relevante sporen aangetroffen.

Op ongeveer 200m ten westen van het plangebied, aan de overzijde van de J.F. Kennedylaan bevinden zich eveneens twee CAI-meldingen. CAI 224857 de vondst van lithische artefacten bij verkennend en waarderend booronderzoek. CAI 980721 valt samen met een onderzoek uitgevoerd op een leidingtracé. Tijdens dit onderzoek werden sporen (gebouwplattegrond, houtskoolmeilers en veldovens) en artefacten uit de Romeinse periode en de middeleeuwen aangetroffen, maar deze opgravingszones liggen iets meer ten noordwesten en zuiden van het plangebied. Op het deel van het tracé meteen ten westen van het plangebied werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen.

Wel archeologisch zeer relevant is de vondst van een Romeinse muntschat (CAI 3200) ongeveer 1 km ten oosten van het plangebied, op een perceel langs de Oude Keulseweg. Het is niet verwonderlijk dat deze vondstlocatie zich bevindt net naast dit oude Romeinse wegtracé tussen Brussel en Leuven. Ook CAI-melding 3196 aan de Werkmansstraat in Zaventem dateert uit de Romeinse tijd en zou de locatie zijn van een tumulus zijn.

Andere interessante CAI-meldingen in de omgeving zijn CAI 980298 en 983124, beiden ongeveer 1,5 km ten noordwesten van het plangebied. Het onderzoek op de site Zaventem-Woluwedal toonde de aanwezigheid aan van een meerperiodesite met een middenneolithisch component en één uit de late ijzertijd/(vroeg-)Romeins periode, waaronder een klein grafveld.

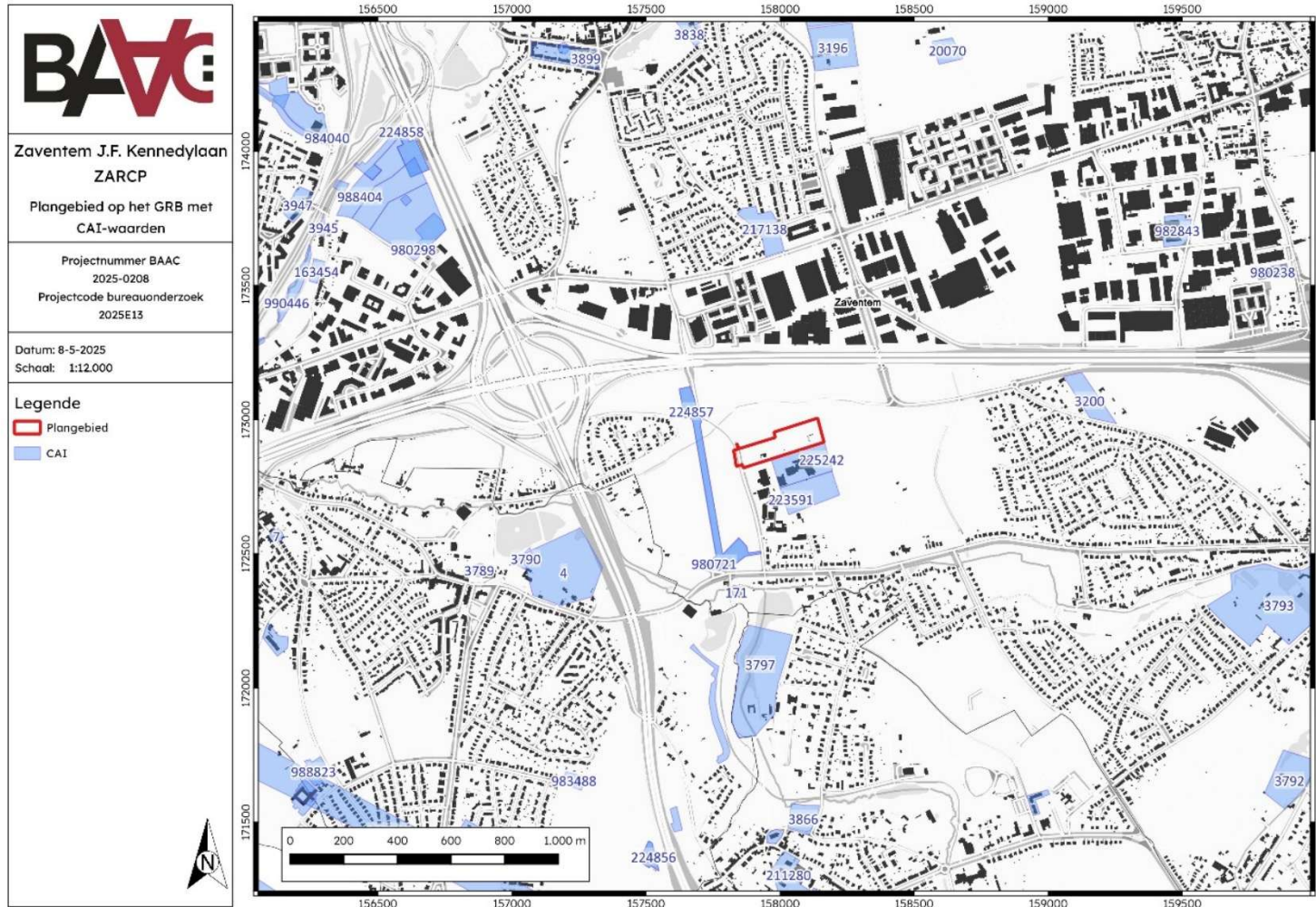
Verder zijn er nog verschillende CAI-meldingen (CAI 4, 171, 3789, 3790, 3796, 3797 en 3866) die overeenkomen met historische gebouwen als kastelen, molens en kerken uit de middeleeuwse en postmiddeleeuwse periode. Deze zijn hoofdzakelijk gelegen in de huidige dorpskernen.

²⁴ CAI 2024

Tabel 2: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.²⁵

CAI-ID	Naam	Locatie	Structuren	Gebeurtenistype	Typologie	Materiaal	Datering
4	Hof te Kraainem	Kasteelweg 4-6 (Kraainem)	Onbepaald	Erfgoedonderzoek, kaartstudie	Kastelen (verdedigingswerken)		Late middeleeuwen
171	Molen van Heistvoorde	Sterrebeek (Zaventem)	Onbepaald	Erfgoedonderzoek, kaartstudie	Molens		16de eeuw
3196	6.46 - Tomberg	Werkmansstraat (Zaventem)	Combinatie	Erfgoedonderzoek, toevalsvondsten	Crematiegraven, grafheuvels		Midden-Romeinse tijd
3200	Oude Keulse Baan	Oude Keulse Baan (Zaventem)	Archeologische Objecten	Toevalsvondsten	Muntschatten		Midden-Romeinse tijd
3789	Parochiekerk Sint-Pancratius	Arthur Dezangrélaan 20-22 (Kraainem)	Grondsporen	Opgraving, booronderzoek	Inhumatiegraven, kerken, vlakgraven		16de eeuw, 17de eeuw, volle middeleeuwen
3790	Voormalige pastorij	Pastoorkenslaan (Kraainem)	Onbepaald	Erfgoedonderzoek	Pastorie		17de eeuw
3796	Parochiekerk Sint-Pieter	Sint-Pietersplein (Wezembeek-Oppem)	Onbepaald	Erfgoedonderzoek, kaartstudie	Inhumatiegraven, kerken, vlakgraven		Volle middeleeuwen
3797	Kasteel de Burbure	Sint-Pietersplein (Wezembeek-Oppem) ²	Onbepaald	Erfgoedonderzoek, kaartstudie	Burchten, hoeven		16de eeuw
3866	Primitief Hof	Wezembeek-Oppem (Wezembeek-Oppem)	Onbepaald	Erfgoedonderzoek, kaartstudie	Kastelen (verdedigingswerken)		Volle middeleeuwen
217138	Konijnenstraat	Konijnenstraat (Zaventem)	Grondsporen	Vooronderzoek met ingreep in de bodem			
223591	J.F. Kennedylaan 12	J.F. Kennedylaan 12 (Zaventem)	Grondsporen	Vooronderzoek met ingreep in de bodem			Nieuwste tijd
224857	Oude Keulsegweg/Tramlaan	Oude Keulsegweg, Tramlaan (Zaventem)	Archeologische Objecten	Booronderzoek	Archeologische objecten, losse vondsten	Lithisch materiaal	Steentijd
225242	JF Kennedylaan	JF Kennedylaan 9 (Zaventem)	Grondsporen	Vooronderzoek met ingreep in de bodem			20ste eeuw
980298	Woluwedaleemontginning zone 2	Grote Kloosterstraat (Zaventem)	Brandrestengraven, Postmiddeleeuwe kuilen, Onbepaalde paalkuilen	Proefsleuven en proefputten	Archeologische objecten, brandrestengraven, extractiekuilen	Aardewerk, bot, brons, houtskool, koper, pijpjarde, vuursteen	Late ijzertijd (oosten), nieuwe tijd, Romeinse tijd
980721	Zaventem Kraainem Haren	Kraainem, Machelen, Zaventem (Vlaams-Brabant)	Romeinse tijd, Lithische artefacten, Houtskoolmeiler, Veldoventjes?	Opgraving	Gebouwplattegronden, indicaties voor vuursteenbewerking, kuilen, meilers, paalkuilen, structuren voor houtskoolproductie, veldovens	Aardewerk, vuursteen	Middeleeuwen, nieuwe tijd, Romeinse tijd, steentijd
983124	Woluwedaleemontginning zone 2	Grote Kloosterstraat, Woluwedal (Zaventem)	Middenneolithische Brandrestengraven kuil,	Opgraving, fysisch-antropologisch onderzoek	Archeologische objecten, brandrestengraven, kuilen, vaatwerk	Aardewerk, bot (menselijk), brons, houtskool, vuursteen	Late ijzertijd (oosten), middenneolithicum, Vroeg-Romeinse tijd
983488	Hebronlaan	Hebronlaan (Kraainem)	Onbepaalde Kuilen	Landschappelijk booronderzoek, proefsleuven en proefputten	Kuilen		

²⁵ CAI 2024

Plan 17: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart²⁶ (digitaal; 1:1; 08.05.2025)

²⁶ CAI 2024

Ander archeologisch onderzoek in de regio

In de directe omgeving (straal 1 km) van het plangebied werden reeds verschillende archeologienota's opgemaakt, waarvan acte is genomen (Plan 18, Tabel 3). Het grotendeel bestond uit een bureauonderzoek waarvoor geen verdere maatregelen werden aangeraden.

De archeologienota Sterrebeek JF Kennedylaan (ID1266) meteen ten zuiden van het plangebied resulteerde in twee aparte nota's met veldonderzoek (ID 7138 en ID13093). In beide gevallen leidde dit echter niet tot een definitieve opgraving omdat tijdens de proefsleuvenonderzoeken geen archeologisch relevante sporen werden aangetroffen.

Een andere archeologienota die resulteerde in bijkomend onderzoek is Zaventem Kraainem Brussel, aardgasleiding Fluxys (ID7627). De Nota (ID10032) monde uiteindelijk ook uit in een opgraving Zaventem Kraainem Haren (ID726) waarbij zowel lithische arteacten (CAI 224857) als sporen (gebouwplattegrond, houtskoolmeilers en veldovens) en artefacten uit de Romeinse periode en de middeleeuwen (CAI 980721) werden aangetroffen.

Tot slot zijn er nog twee archeologienota's Zaventem, R0 Zone Zaventem (ID 29514 en 32182) waarbij eveneens een bijkomende veldtoets als maatregel werd opgelegd. Deze veldtoets werd op heden nog niet uitgevoerd.

Tabel 3: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio²⁷

Type	CAI ID	Naam	Geen maatregelen	Uitgesteld	Opgraving
AN	840	Zaventem Leuvensesteenweg	X		
AN	1096	Zaventem Leuvensesteenweg	X		
AN	1266	Sterrebeek, JF Kennedylaan		X	
AN	1595	Zaventem Nieuw Kunstdepot	X		
AN	2718	Zaventem E40, Sterrebeek	X		
AN	4256	Zaventem Konijnenstraat	X		
AN	5295	Zaventem Leuvensesteenweg 576	X		
N	7138	Sterrebeek, JF Kennedylaan	X		
AN	7411	Zaventem Winterbed Kleine Maalbeek	X		
AN	7627	Zaventem Kraainem Brussel, aardgasleiding Fluxys		X	X
AN	9225	Zaventem Leuvensesteenweg 438	X		

²⁷ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2025b

Type	CAI ID	Naam	Geen maatregelen	Uitgesteld	Opgraving
N	10032	Zaventem Kraainem Brussel, aardgasleiding Fluxys			X
N	13093	Sterrebeek, JF Kennedylaan	X		
AN	18579	Zaventem J.F. Kennedylaan	X		
AN	19856	Zaventem, Tramlaan	X		
AN	22230	Zaventem, Konijnenstraat - Aanpassing	X		
AN	24604	Zaventem, Konijnenstraat	X		
AN	26564	Zaventem, Konijnenstraat aanpassing 3	X		
AN	27112	Wezembeek-Oppem Vierarmenkruispunt	X		
AN	27503	Zaventem, Weiveldlaan 19	X		
AN	29514	Zaventem, R0 Zone Zaventem		X	
AN	32182	Zaventem, R0 Zone Zaventem		X	
AN	32797	Zaventem, Weiveldlaan 19 Aanpassing	X		
EV	726	Opgraving Zaventem Kraainem Haren			

Plan 18: Plangebied en omgeving op de kaart met in acte genomen (archeologie)nota's en eindverslagen²⁸ (digitaal; 1:1; 08.05.2025)

²⁸ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2025b

2.3 Synthese onderzoeksresultaten

2.3.1 Datering en interpretatie onderzoeksterrein

Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek lijkt het bodembestand binnen het plangebied gedurende de laatste eeuwen geen grootschalige verstoring te hebben gekend. De eerste bebouwing binnen is pas zichtbaar op de meer recente orthofoto's en kan worden verbonden met de aanleg van het recyclagepark. Dit werd hoofdzakelijk in het zuidoosten van het plangebied aangelegd. Het noordelijke deel bleef in gebruik als landbouwgebied en het westelijke deel werd bebost. Net ten zuiden van het plangebied werd vanaf de jaren '60 van de 20ste eeuw de campus van de Brusselse Amerikaanse School gebouwd.

Oudere kaarten uit de 19de en 18de eeuw tonen in de omgeving van het plangebied een agrarisch landschap met enkele dorpskernen en verspreide bebouwing. Binnen het plangebied wordt geen bebouwing afgebeeld. Wel interessant is het voorkomen van enkele oude wegen in de onmiddellijke omgeving van het plangebied. Met name de Oude Keulsegweg, een weg die teruggaat op de oude Romeinse weg die de verbinding vormde tussen Leuven en Brussel, als aftakking van de Romeinse baan Keulen - Brugge. Langs deze weg, op ongeveer 1 km ten oosten van het plangebied, werd reeds een Romeinse muntschat teruggevonden. Ook op andere onderzoekslocaties in de omgeving werden eveneens Romeinse sporen en artefacten aangetroffen, naast artefacten uit de steentijd en middeleeuwse en postmiddeleeuwse bewoningssporen.

2.3.2 Archeologische verwachting

Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal kan niet met zekerheid gezegd worden of er archeologische waarden in het plangebied aanwezig zijn. Het plangebied werd niet specifiek bij naam vermeld in de historische bronnen.

Voor de oudere perioden (steentijden-metaaltijden-Romeinse periode) is er niets voorhanden wat betreft historische of archeologische bronnen die direct relevant zijn voor het plangebied. Wel heeft archeologisch onderzoek in de gemeente Zaventem aangetoond dat de menselijke aanwezigheid in de omgeving teruggaat tot de steentijd. Voor de Romeinse periode zijn er een aantal vindplaatsen gekend die wijzen op bewoningsactiviteiten in de omgeving. Ook het oude wegtracé tussen Leuven en Brussel, de Oude Keulsegweg, die net ten noorden van het plangebied loopt, is een duidelijke aanwijzing voor een Romeinse aanwezigheid in het gebied. De landschappelijke ligging van het plangebied is goed, namelijk op een hoogte en in de nabijheid van water, de vallei van de Kleine Maalbeek. Hierdoor bestaat de kans dat de mens in het verleden op deze interessante locatie in het landschap activiteiten heeft uitgevoerd.

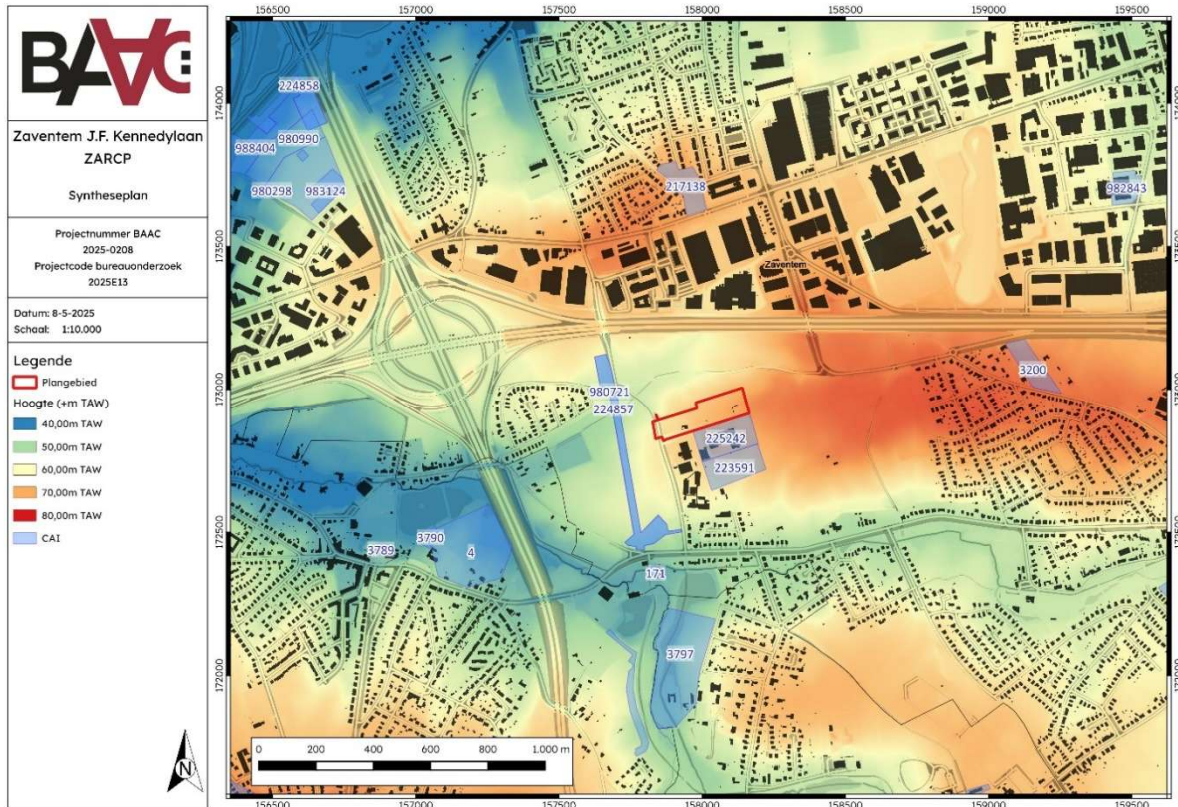
Voor de volle en late middeleeuwen zijn zowel archeologische als historische bronnen voor de omgeving gekend. De verschillende bewoningskernen, zoals Zaventem en Sterrebeek, worden vanaf de 10de-11de eeuw vermeld in historische bronnen. Archeologische vindplaatsen sluiten aan bij deze dorpskernen en betreffen daarnaast ook enkele kerken en kastelen.

Hoewel er geen directe aanwijzingen zijn voor het voorkomen van een archeologische site binnen het plangebied, bestaat nog zeker de kans dat er in de bodem een site bewaard is. Er zijn bovendien geen directe aanwijzingen voor grote bodemverstoringen in het recente verleden. De aanleg van het recyclagepark dateert omstreeks 2000 en situeert zich voornamelijk in het oosten van het terrein. Bijgevolg kan geconcludeerd worden dat er voor

het plangebied een archeologische verwachting bestaat voor sites uit de steentijden, metaaltijden, Romeinse periode en de middeleeuwen.

2.3.3 Synthesepan

Het synthesepan geeft een overzicht van de verschillende archeologische vindplaatsen in de omgeving van het plangebied. Het plangebied is geplot op het digitaal Hoogtemodel. De vindplaatsen situeren zich zowel op de hoger gelegen gronden als in de valleien.

Plan 19: Synthesepan ²⁹ (digitaal; 1:1; 08.05.2025)

²⁹ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2025b

2.4 Besluit

2.4.1 Potentieel op kennisvermeerdering

Het potentieel op kennisvermeerdering wordt bepaald door de impact van de geplande werken af te wegen tegenover het archeologisch potentieel. Op basis van het uitgevoerde bureauonderzoek bestaat er voor het plangebied een verwachting voor het voorkomen van sites uit alle archeologische perioden. Er zijn geen aanwijzingen dat de bodem binnen het plangebied reeds verstoord is geraakt door ingrepen in het recente verleden. De geplande ingrepen voor de aanleg van de elektriciteitspost zullen een grote impact hebben op het bodemarchief en dat over de gehele oppervlakte van de nieuwe post.

Bijgevolg kan geconcludeerd worden dat archeologisch onderzoek in het kader van de geplande ingrepen potentieel heeft op kennisvermeerdering, al kan aan de hand van het bureauonderzoek nog niet bepaald worden hoe groot dit potentieel is.

2.4.2 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Op basis van het uitgevoerde archeologisch vooronderzoek is er onvoldoende informatie over de aan- of afwezigheid van een archeologische site. Het kennispotentieel kon onvoldoende bepaald worden. Volgens de beslissingsboom voor verder archeologisch vooronderzoek³⁰ is verder vooronderzoek aangewezen.

2.4.3 Keuze onderzoeksmethode

Tabel 4: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode

METHODE	MOGELIJK	NUTTIG	SCHADELIJK	NOODZAKELIJK	MOTIVATIE
GEOFYSISCH ONDERZOEK	Ja	NEE	NEE	NEE	Geofysisch onderzoek is niet de aangewezen methode om de verwachte grondsporen en/of vondsten in kaart te brengen.
VELDKARTERING	Ja	NEE	NEE	NEE	Het terrein in voorgaand langdurig gebruikt als akkerland. Dit resulteert in vondstmateriaal waarvan de oorsprong niet met zekerheid te achterhalen is.
LANDSCHAPPELIJK BODEMONDERZOEK	Ja	JA	NEE	JA	En landschappelijk bodemonderzoek is noodzakelijk om de bodemopbouw te achterhalen, om het steentijd-potentieel in te schatten en de diepte van het archeologisch vlak te bepalen.

³⁰ AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED 2020 fig.3

VERKENNEND/ WAARDEREND BOORONDERZOEK	Ja	JA	NEE	MOGE LIJK	Afhankelijk van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek
PROEFPUTTEN- ONDERZOEK STEENTIJD	Ja	JA	NEE	MOGE LIJK	Afhankelijk van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek
PROEFSLEUVEN/ PROEFPUTTEN ONDERZOEK	Ja	JA	NEE	MOGE LIJK	Afhankelijk van de resultaten van het landschappelijk bodemonderzoek

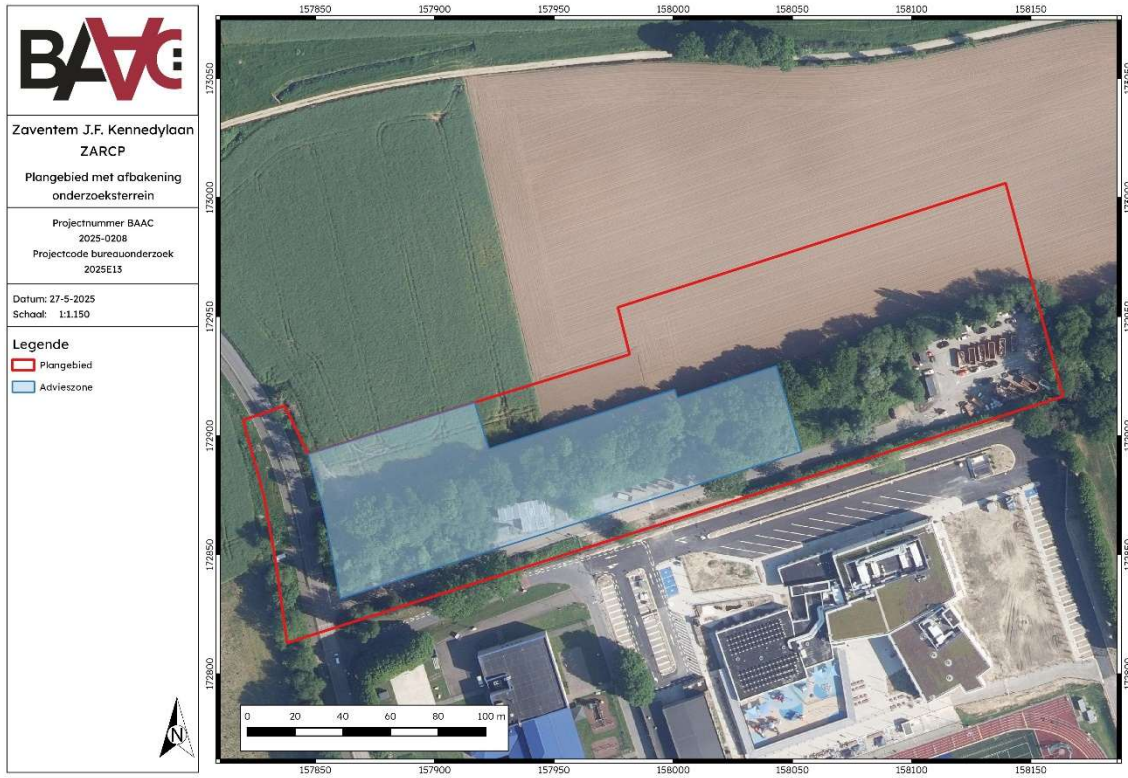
Voor verder archeologisch onderzoek wordt in eerste instantie een landschappelijk bodemonderzoek geadviseerd. Dit onderzoek gaat de bodemopbouw na en achterhaalt waar het archeologisch vlak zich bevindt en of er nog een kans is op het aantreffen van in situ steentijdsites/artefacten. Gezien er sprake is van een dikke antropogene A-horizont binnen een deel van het plangebied dient ook nagegaan te worden hoe dik deze plaggenbodem dan precies is. Dit is essentieel om na te gaan of de geplande werken mogelijk aanwezige archeologie zullen verstoren.

Indien uit deze landschappelijke boringen blijkt dat de bewaringsomstandigheden voor artefactensites gunstig zijn, kan een verkennend en indien van toepassing een waarderend booronderzoek worden gestart. Indien de uitkomst van het waarderend booronderzoek gunstig is en het noodzakelijk wordt geacht om verder onderzoek gericht op het lokaliseren van steentijdsites uit te voeren, wordt overgegaan op een proefputtenonderzoek gefocust op steentijdsites.

Het uitvoeren van een proefsleuvenonderzoek is noodzakelijk voor het onderzoeken van de potentiële aanwezigheid van sporensites. Dit dient te gebeuren na afloop van eventueel steentijd onderzoek. Het bureauonderzoek heeft aangetoond dat er een matig potentieel is voor de aanwezigheid van sporen uit het neolithicum tot de nieuwste tijd. Een proefsleuvenonderzoek is de meest geschikte methode om de aanwezigheid van deze sporen te onderzoeken.

2.4.4 Afbakening onderzoeksterrein

Het afgebakende onderzoeksterrein omvat het terrein binnen de post waar de geplande ingrepen de bodem zullen verstoren. In het noordoosten is een deel buiten beschouwing gelaten omdat hier geen ingrepen zullen plaatsvinden.

Plan 20: Plangebied met afbakening van de zone voor landschappelijk bodemonderzoek (digitaal; 1:1; 27.05.2025)

3 Samenvatting

Naar aanleiding van een aanvraag bij een omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen heeft BAAC Vlaanderen bvba een archeologienota opgemaakt. Op het terrein wordt door de opdrachtgever een nieuwe elektriciteitspost gepland. De geplande werken impliceren aanzienlijke bodemingrepen die qua omvang een directe bedreiging kunnen betekenen voor potentieel aanwezig archeologisch erfgoed.

Aan de hand van bureauonderzoek kon niet met zekerheid gezegd worden dat er archeologische waarden aanwezig zijn in het plangebied. In de omgeving van het plangebied zijn verschillende vindplaatsen bekend van de steentijd tot de nieuwste tijden. Voor de Romeinse periode zijn er een aantal vindplaatsen gekend die wijzen op bewoningsactiviteiten in de omgeving. Ook het oude wegtracé tussen Leuven en Brussel, de Oude Keulseweg, die net ten noorden van het plangebied loopt, is een duidelijke aanwijzing voor een Romeinse aanwezigheid in het gebied. De landschappelijke ligging van het plangebied is goed, namelijk op een hoogte en in de nabijheid van water, de vallei van de Kleine Maalbeek. Hierdoor bestaat de kans dat de mens in het verleden op deze interessante locatie in het landschap activiteiten heeft uitgevoerd.

Er zijn geen aanwijzingen dat de bodem binnen het plangebied reeds verstoord is geraakt door ingrepen in het recente verleden. Binnen het plangebied is er op basis van het bureauonderzoek zodoende een hoge verwachting voor sporen en vondsten uit alle archeologische periodes verschillende periodes.

Verder onderzoek is noodzakelijk om het potentieel op kenniswinst te kunnen bepalen. Omdat bij de geplande ingrepen binnen de nieuwe elektriciteitspost nog potentieel is op kennisvermeerdering, is voor dit deel van het plangebied een onderzoeksterrein afgebakend voor een landschappelijk bodemonderzoek.

4 Lijsten

4.1 Figurenlijst

Figuur 1: Zicht op de ingang van het recyclagepark van de gemeente Zaventem aan de J.F. Kennedylaan.	5
Figuur 2: Aanduiding van de geplande nivelleringszones op het hoogtepfiel van het plangebied.	8
Figuur 3: Hoogteverloop terrein	16

4.2 Plannenlijst

Plan 1: Plangebied op topografische kaart (digitaal; 1:10.000; 08.05.2025).....	2
Plan 2: Plangebied op kadasterkaart (GRB) (digitaal; 1:250; 08.05.2025)	3
Plan 3: Plangebied met weergave van toekomstige inplanting op orthofoto (digitaal; 1:1; 08.05.2025)	6
Plan 4: Aanduiding van de geplande nivellering op orthofoto (digitaal; 1:1; 08.05.2025).....	7
Plan 5: Aanduiding van de geplande gebouwen en installaties op de orthofoto (digitaal; 1:1; 08.05.2025) (digitaal; 1:1; 08.05.2025)	10
Plan 6: Aanduiding van alle geplande ingrepen op de orthofoto (digitaal; 1:1; 08.05.2025) (digitaal; 1:1; 08.05.2025)	11
Plan 7: Plangebied op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHM) met waterwegen (digitaal; 1:1; 08.05.2025)	17
Plan 8: Plangebied en hoogteverloop op het DHM (digitaal; 1:1; 08.05.2025).....	18
Plan 9: Plangebied op de tertiairgeologische kaart (digitaal; 1:50.000; 08.05.2025)	21
Plan 10: Plangebied op de quartairgeologische kaart 1:50.000 (digitaal; 1:50.000; 08.05.2025)	22
Plan 11: Plangebied op de bodemkaart van Vlaanderen (digitaal; 1:20.000; 08.05.2025)	23
Plan 12: Plangebied op de Villaretkaart (analoog; onbekend; 08.05.2025).....	26
Plan 13: Plangebied op de Ferrariskaart (analoog; 1:25.000; 08.05.2025).....	27
Plan 14: Plangebied op de Atlas der Buurtwegen (analoog; 1:2500; 08.05.2025).....	28
Plan 15: Plangebied op de Orthofoto van 1971 (digitaal; 1:1; 08.05.2025).....	30
Plan 16: Plangebied op de Orthofoto van 2000-20003 (digitaal; 1:1; 08.05.2025)	31
Plan 17: Plangebied en omgeving op de CAI-kaart (digitaal; 1:1; 08.05.2025).....	34
Plan 18: Plangebied en omgeving op de kaart met in akte genomen (archeologie)nota's en eindverslagen (digitaal; 1:1; 08.05.2025)	37
Plan 19: Synthesepan (digitaal; 1:1; 08.05.2025).....	39
Plan 20: Plangebied met afbakening van de zone voor landschappelijk (digitaal; 1:1; 08.05.2025)	42

4.3 Tabellenlijst

Tabel 1: Overzicht van de geplande ingrepen.....	12
Tabel 2: Archeologische waarden in de CAI in de onmiddellijke omgeving van het plangebied.	33
Tabel 3: (Archeologie)nota's en/of eindverslagen in de regio	35
Tabel 4: Overzicht van de keuze onderzoeksmethode	40

5 Bibliografie

- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2020. Een beslissingsboom voor verplicht archeologisch vooronderzoek. Available at: https://www.onroerenderfgoed.be/assets/files/content/images/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2025a. Inventaris Onroerend Erfgoed. Gebieden Geen Archeologie. *Inventaris Onroerend Erfgoed*. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/aanduidingsobjecten?categorie=GGA>.
- AGENTSCHAP ONROEREND ERFGOED, 2025b. Loket onroerend erfgoed: archeologienota's, nota's en eindverslagen. Available at: <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/goedgekeurd>.
- BAEYENS, L. & DUDAL, R., 1958. *Bodemkaart van België, Verklarende tekst bij het kaartblad Zaventem 88 E*,
- CAI, 2024. Centraal Archeologisch Inventaris. Available at: <http://cai.onroerenderfgoed.be/>.
- CARTESIUS, 2024. Cartesius. Available at: www.cartesius.be.
- DATABANK ONDERGROND VLAANDEREN, 2025. Portaal. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be/portaal/>.
- DOV VLAANDEREN, 2025. Databank Ondergrond Vlaanderen. Available at: <https://www.dov.vlaanderen.be>.
- GEOPUNT VLAANDEREN, 2024. Catalogus. Available at: <https://www.geopunt.be/catalogus>.
- GOOGLE, 2025. Google Street View. Available at: <https://www.google.be>.
- INVENTARIS ONROEREND ERFGOED, 2025. Inventaris Onroerend Erfgoed. Available at: <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>.
- DE MOOR, G. & MOSTAERT, F., 1993. *Geomorfologische kaart van België 1:50000. Kaartblad Oostende*, Leuven.
- VAN RANST, E. & SYS, C., 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen (Schaal 1:20 000). , (April), p.361.
- SCHROYEN, K., 2003. Toelichting bij Quartairgeologische kaart: kaartblad 31-39 Brussel-Nijvel.